

En förändrad integrations- och migrationsretorik

En studie om hur retoriken i integrations- och migrationsdebatterna i tv-sända partiledardebatter i Sverige har förändrats mellan åren 2010-2015 och efter flyktingkrisen 2016

A study of how the rhetoric of integration and migration debates in televised party leader debates in Sweden has changed between the years 2010- 2015 and after the refugee crisis in 2016

Timmie Edlander

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Statsvetenskap III

Kandidatuppsats 15 HP

Handledare: Magnus Lindh

Examinator: Andreas Öjehag

2017-01-27

Löpnummer

Abstract

The study's methodology is qualitative content analysis aimed to investigate how the rhetoric of integration and migration debates in televised party leader debates in Sweden has changed between the years 2010-2015 and after the refugee crisis in 2016. The study presents the possible reasons of why the rhetoric has changed in the televised party leader debates between the years 2010 and 2016. The result shows that there was a rhetorical consensus between all parties in the study during the period of 2010 to 2014 that immigration was positive and necessary for the Swedish welfare in the long term. The positive rhetorical effects of immigration was reduced during the debates in 2015 and in agreement with the Liberal party, the Moderate party and the Christian Democrat party introduced a proposal that temporary residence permit should be the main rule, which is a significant rhetorical change. The rhetoric in the debates changed further during the period of 2016 and the integration challenges were now the central rhetoric in the debates amongst the Moderate-, Liberal- and Christian Democrat party leaders. The rhetorical consensus during the period of 2010 to 2015 regarding that Sweden should be open to all asylum seekers, was changed in 2016, and the relief efforts in the immediate area were instead highlighted. The rhetorical changes are explained in the study by political science theories such as the rationalist party theory, the integrated theory and other theories and strategies that parties use to affect the immigration-critical parties election results and their influence in the parliament. The reasons for a rhetorical change according to the political science theories, could be to maximize influence through vote-maximization, limit the immigration-critical parties influence through isolation, ignoring and as well compete by taking a position change for a more restrictive immigration policy.

Keywords: Rhetoric, integration and migration debates, integrated theory, rationalist theory of the party, immigration-critical parties

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Ämnesval & bakgrund	1
1.2 Problembeskrivning	6
1.3 Syfte.....	7
1.4 Forskningsfrågor	7
1.5 Avgränsningar	7
1.6 Disposition	8
2. Teoretiska utgångspunkter	9
2.1 Rationalistisk partiteori - Röstmaximering	9
2.2 Integrerad teori – Olika primära mål.....	10
2.3 Strategier – Invandrarkritiska partier	12
3. Metodval	14
3.1 Datainsamlingen.....	14
3.2 Databearbetning	17
3.3 Reliabilitet & Validitet	18
4. Resultat	20
4.1 Resultatkapitel – Tidsperiod 2010-2015.....	20
4.1.1 Invandringens betydelse för Sverige.....	20
4.1.2 Sammanfattning	25
4.1.3 Integrations- och migrationsutmaningar	25
4.1.4 Sammanfattning	29
4.1.5 Sverige skall ta ansvar.....	29
4.1.6 Sammanfattning	31
4.1.7 Nytt ledarskap efter valförlusten	32
4.1.8 Sammanfattning 2010-2015	33
4.2 Resultatkapitel – Tidsperiod 2016	35
4.2.1 Nya integrations- och migrationsutmaningar presenteras.....	35
4.2.2 Sammanfattning	40
4.2.3 EU skall ta ansvar.....	41
4.3 Sammanfattning 2010-2016	43
5. Analys	45

5.1 Sammanfattning.....	50
6. Slutsats.....	52
7. Förslag till fortsatt forskning	54
Referenser	55

1. Inledning

”Vi har ju väldigt stora integrationsproblem här hemma. Vi pratar mycket om jobb och bostäder. Och det är ju viktigt. Men det finns ju också en ganska stor konflikt när det gäller värderingar som är stora och kommer att bli ännu större. Det handlar mycket om jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi har i det här landet fört en jämställdhetsdebatt och jämställdhetskamp i 100 år från det att rösträtten infördes för snart 100 år sedan för kvinnor. Sen är det reform efter reform under 1900-talet. Men här kommer väldigt många människor från länder där man är uppvuxna och uppfostrade med attityder som kanske fanns här på 1800-talet.[...]Det första är att vi pratar om detta öppet för det här har förtigits. För när man pratar om det så blir de oftast såhär att man anklagas för att vara islamofob [...] Det andra är att vi måste skärpa straffen för det här som kallas hedersrelaterat våld [...] Detta är en riktigt stor jämställdhetsutmaning, det kommer vara 2000-talets stora jämställdhetsutmaning de närmaste årtionden.”

~~Jimmie Åkesson, 2016-05-29~~

Jan Björklund, 2016-05-29

Citatet härstammar från Liberalernas partiledare Jan Björklund, en retorik som tidigare var sammankopplad med Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson. Den svenska migrationspolitiken har under året 2016 blivit restriktivare med bl.a. gränskontroller, tillfälliga uppehållstillstånd samt skärpta krav för anhöriginvandring.

Jan Björklunds citat symboliserar den retoriska förändring som har skett under perioden 2010-2016. Den retoriska förändringen ur ett statsvetenskapligt perspektiv ligger till grund för att undersöka vilka faktorer som påverkar exempelvis ett liberalt parti vars utgångspunkter är att individers frihet skall vara ett grundläggande värde, men som snarare tillämpar en retorik som närmast kan härledas till ett invandrarkritiskt parti.

1.1 Ämnesval & bakgrund

Denna studie skall undersöka hur retoriken i integrations- och migrationsdebatten i tv-sända partiledardebatter i Sverige har förändrats mellan åren 2010-2016. Studien skall liksom redogöra de tänkbara orsakerna till varför det har skett en retorisk förändring i debatterna utifrån statsvetenskapliga teorier. I flyktingkrisen¹ som rådde mellan 2015-2016 var det i synnerhet Sverige

---

¹Begreppet flyktingkrisen syftar till att ett stort antal asylsökande kom till Europa samt Sverige. Begreppet med ”kris” kan vara värdeladdat och enskilda individer kan invända mot ordet ”kris”. Studien utgår dock från det begrepp med motiveringen att det begreppet är välkänt och rapporterades i media.

och Tyskland som tog ett betydande ansvar medan enskilda medlemsländer i EU snarare intog en motvillig position till att ta emot flyktingar. Sverige var det land som per capita tog emot flest asylsökande och efter Tyskland det land som mottagit störst antal asylsökande (Ekonomifakta 2016-03-03). Totalt var det 162 877 personer som sökte asyl i Sverige år 2015 och året 2014 var det 81 301 personer, vilket påvisar ökningen av asylsökande som skedde under flyktingkrisen (Migrationsverket 2016-11-21).

Den extensiva² asylinvandringen satte press på Migrationsverket beträffande de grundläggande behoven som exempelvis boende. Boendeproblematiken resulterade i att en del asylsökande var tvungna att bo på campingplatser, gymnastiksalor samt skolor (Svenska Dagbladet 2016-01-08). Bristen på boende för asylsökande resulterade i att Migrationsverket såg över möjligheten för byggnationer av modulhus med anledning av den rådande bostadsbristen (Migrationsverket 2015-10-03).

Flyktingkrisen satte likaledes press på de svenska offentliga finanserna. Budgeten för utgiftsområdet migration³ ökade från cirka 19.4 miljarder kronor till 43.9 miljarder kronor samt utgiftsområdet jämställdhet och nyanlända invandrares etablering som uppgår till 21.3 miljarder kronor. Totalt budgeterat för migration 2016 var således 65.2 miljarder kronor vilket motsvarar mer än utgifterna för rättsväsendet samt studiestöd i Sverige vars utgiftsposter uppgår till 63.9 miljarder kronor (Regeringskansliet 2016-04-13).

Till följd av flyktingkrisen har den svenska migrationspolitiken den senaste perioden genomgått en förändring vars syfte är att kraftigt minska antalet asylsökande till Sverige. Den 12 november 2015 införde Sverige gränskontroller som kontinuerligt har förlängts. Den 12 november 2016 beslutades att gränskontrollerna skulle förlängas ytterligare fram till 11 februari 2017 (Regeringen 2016-11-11).

Inrikesminister Anders Ygeman hävdade att 80 000 asylsökande som kom till Sverige under flyktingkrisen kan komma att utvisas. Om återvändandet inte sker frivilligt måste myndigheterna vara beredda att använda tvång (SVT 2016-01-30).

Ytterligare åtgärder mot en mer restriktiv asylinvandring fastslogs i beslutet den 21 juni 2016 från riksdagen som innebar att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel för alla skyddsbehövande med undantag för kvotflyktingar, samt begränsade möjligheter till anhöriginvandring genom att de skyddsbehövande med tillfälliga uppehållstillstånd skall det ställas

---

²²Begreppet kan anses vara värdeladdat till följd av att det betyder ”omfattande” eller ”stor” asylinvandringen.

Motiveringen till att använda begreppet är att asylinvandringen till Sverige har ökat kraftigt sett till tidigare år och i relation till det har det skett en stor förändring. Det är således icke en personlig bedömning att det var en extensiv asylinvandring.

³³Begreppet migration är bredare än asylsökande. Den totala migrationen utgör likaväl invandring från exempelvis Norge, Finland o.s.v. vilket gör att begreppet vidgas. I relation med de offentliga finanserna har budget för området migration ökat till följd av flyktingkrisen.

försörjningskrav mot. Detta beslut skall gälla de följande tre åren fram till 2019 (Betänkande 2015/16: SfU16).

De som röstade igenom beslutet i riksdagen var Socialdemokraterna, Miljöpartiet, 4 av 17 röstade nej till förslaget till följd av en splittring inom partiet gällande migrationspolitiken (SVT 2016-06-22), samt Moderaterna och Sverigedemokraterna. Vänsterpartiet och Centerpartiet röstade nej till förslaget. Liberalerna och Kristdemokraterna avstod från att rösta (Betänkande 2015/16: SfU16). Det är en uppgörelse som regeringspartiet Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin kommenterade: *”Jag tycker att delar av det här är skit. Jag skulle inte kunna uttrycka det på ett annat sätt, då hade jag ljugit för dig”* (Sveriges Radio 2015-11-25).

Statsminister Stefan Löfven kommenterade beslutet: *”Det är fortfarande så att vi står upp för asylrätten men vi lägger oss på EU:s miniminivå och syftet är att andra länder också ska ta emot”* (Expressen 2016-06-21).

Moderaternas migrationspolitiska talesperson Johan Forssell framhöll att Moderaterna anser att det centrala och viktiga med beslutet är att tillfälliga uppehållstillstånd är huvudregel samt att lagen efter de tre åren skall vara i linje med övriga Europa: *”Det är viktigt att de svenska uppehållstillstånden ligger i linje med vad som gäller i övriga Europa så det får vi återkomma till när lagen löper ut. Men det viktiga är att uppehållstillstånden ska vara tillfälliga”* (Sveriges Radio 2016-06-20).

Centerpartiets partiledare Annie Lööf som röstade nej till förslaget kommenterade beslutet *”Det var en stor majoritet av riksdagens partier som nu väljer att lägga sig på EU:s bottennivå vad gäller migrationspolitiken. Jag är mest ledsen över att man väljer att skilja mammor och pappor från sina barn och att splittra barnfamiljer”*(Expressen 2016-06-21).

Harmel & Janda hävdar att partier kan förändra sina politiska positioner för att uppnå de primära målen som ett parti har. Partier vars primära mål är att röstmaximera men som misslyckas i valet kan förändra de politiska positionerna för att långsiktigt uppnå de primära målen. Partier som har regeringsmakten som primära mål kan förändra sin politik för att anses vara ett acceptabelt samarbetsalternativ (Harmel & Janda 1994). Miljöpartiets primära mål kan vara att fortsatt ingå i regeringsmakten, vilket kräver en förändrad migrationspolitik. Moderaternas primära mål kan snarare vara röstmaximering och intar därmed positioner som är förenliga med väljarnas preferenser för att maximera antalet röster och möjliggöra inflytande över politiken.

Beslutet om den restriktiva flyktingpolitiken hade ett stort stöd av den svenska befolkningen enligt en undersökning gjord av Novus. Av de tillfrågade i undersökningen svarade 69 % att förslaget var ganska eller mycket bra medan 22 % ansåg att förslaget var ganska eller mycket dåligt (Novus 2016-03-21). Sett ur ett historiskt perspektiv var stödet för en mer restriktiv migrationspolitik relativt högt jämfört med tidigare. Tidigare mätningar från SOM-institutet visar att

andelen som ansåg att det var ett bra eller mycket bra förslag att ta emot mindre flyktingar i Sverige mellan åren 1990-2013 har varierat över tid. Den högsta noteringen var året 1990 då 60 % ansåg att det var ett bra eller mycket bra förslag att ta emot mindre flyktingar. Mellan åren 2003-2013 varierade stödet för ett mindre flyktingmottagande mellan 41 % och 52 % (Sandberg & Demker 2014).

Enligt marknadsundersökningsföretaget Inizio var det 42 % under november månad 2016 som ansåg att flykting/invandring är den viktigaste politiska frågan medan det är 24 % som anser att sjukvård och utbildning är den viktigaste frågan (Aftonbladet 2016-11-22). De förändrade preferenserna kan ha orsakats av att väljarna är rationalistiska individer som ändrar sina preferenser utifrån vad de anser är fördelaktigt ur ett personligt perspektiv. Politiska partier är likaledes rationalistiska och kan förändra sin politik utifrån väljarnas preferenser för att maximera antalet röster för att etablera ett politiskt inflytande (Downs 1957).

De förändrade preferenserna från väljarna och politiska partiers anpassning till de väljarnas preferenser kan vara ett resultat av den nuvarande migrationspolitiken, en förändrad politik sett till den som fördes under perioden 2011 av alliansen med dåvarande statsminister Fredrik Reinfeldt. Alliansen beslutade i samarbete med Miljöpartiet om en mer human migrationspolitik genom en uppgörelse som möjliggjorde att papperslösa flyktingar fick rätt till sjukvård, barnen tilläts gå i skolan, ensamkommande flyktingbarn skulle lättare få stanna i Sverige samt en underlättad hantering av de som saknade ID-handlingar. Dåvarande statsminister Fredrik Reinfeldt förklarade uppgörelsen *"Ett vägval som stänger dörren för de främlingsfientliga krafter runtom i Sverige och i Sveriges riksdag som vill ha inflytande på ett område där vi med detta vägval markerar att vi stänger dörren"* (Sveriges Radio 2011-03-03).

Den humanare migrationspolitiken var rådande under den tiden Fredrik Reinfeldt var statsminister. I sitt sommartal den 16 augusti 2014 vädjade Fredrik Reinfeldt till svenska folkets hjärtan gällande migrationspolitiken:

Nu vädjar jag till svenska folket om tålamod, om att öppna era hjärtan för att se människor i stark stress med hot mot det egna livet som flyr, flyr mot Europa, flyr mot frihet, flyr mot bättre förhållanden. Visa den öppenheten. Visa den toleransen när det heter att "det blir så många", "det blir krångligt", "det blir svårt". Visa den toleransen och visa också att ni minns att vi har gjort det förut. Vi har sett människor komma från stress, fly från förtryck, som sedan kommit in i vårt samhälle, lärt sig det svenska språket, fått jobb och nu hjälper till att bygga ett bättre och friare Sverige (Sverige Radio 2014-08-16)

Alliansen förlorade valet 2014 vilket resulterade i att Fredrik Reinfeldt avgick och Anna Kinberg Batra tillträdde senare som Moderaternas nya partiledare (Moderaterna 2015-01-20). Göran Hägglund avgick som partiledare för Kristdemokraterna en tid efter valet och ersattes av Ebba Busch Thor (Kristdemokraterna 2015-04-25).

Enligt Harmel & Janda (1994) kan ett förändrat ledarskap inom ett parti vara konsekvensen utav att partier är utsatta för press som exempelvis ett minskat väljarstöd och en positionsförändring är nödvändig för att partiet långsiktigt skall uppnå de primära målen.

Moderaterna hade i valet 2014 förlorat 6.74% av sina väljare från valåret 2010. Samtliga allianspartier fick ett lägre resultat än valåret 2010. Socialdemokraterna fick 31 % av rösterna vilket var en ökning med 0.35 % röster sedan valåret 2010. Sverigedemokraterna var det parti vars ökning var störst jämfört med valresultat 2010. Med en ökning på 7.16 % blev de således Sveriges tredje största parti med 12.86% av rösterna (Valmyndigheten 2014).

Sverigedemokraternas nya och större antal väljare kom framförallt från Moderaterna och Socialdemokraterna. Av dessa nya väljare var det 26.2 % som valåret 2010 röstade på Moderaterna och 12.5 % som röstade på Socialdemokraterna. Totalt över blocken fick Sverigedemokraterna 311 000 röster fördelat på 228 000 röster från alliansen och 83 000 röster från de rödgröna. Sverigedemokraterna var likaledes det partiet som i störst utsträckning fick röster från gruppen ”Icke röstare” d.v.s. de som icke röstade i riksdagsvalet 2010 (Statistiska Centralbyrån 2016).

Green-Pedersen och Odmalm (2008) hävdar att när ett invandrarkritiskt parti etablerar sig i parlamentet kan det invandrarkritiska partiet sätta agendan för migrationspolitiken parallellt med att partiet blir mer synlig för väljarna. Det kan vara en förklaring till att Sverigedemokraterna ökade mellan valåren 2010-2014.

I valet 2014 blev stödet för det rödgröna blocket större än för alliansen, trots det erhöll icke det rödgröna blocket en egen majoritet, oberoende av stöd från Vänsterpartiet. Den 3 december 2014 uppstod en regeringskris till följd av att Sverigedemokraterna röstade på alliansens budget efter att deras budget röstats ned, vilket resulterade i att alliansens budget vann budgetomröstningen i riksdagen (Protokoll 2014/15:31). Statsministern Stefan Löfven utlyste nyval som skulle genomföras den 22 mars 2015 (Sveriges Radio 2015-12-03). Nyvalet ställdes in den 27 december till följd av att Kristdemokraterna, Folkpartiet, Moderaterna, Centerpartiet, Miljöpartiet samt Socialdemokraterna bildade Decemberöverenskommelsen. Överenskommelsen skulle tillåta en partikonstellation som skulle bli störst i valet att regera genom att de andra partierna skulle lägga ner sina röster. Överenskommelsen skulle därmed möjliggöra för en minoritetsregering att få igenom sin budget i riksdagen. Överenskommelsen skulle gälla från och med april 2015 till valdagen 2022 (Socialdemokraterna 2014).

Enligt Van der Brug et al. (2014) finns det tre strategier som etablerade partier använder för att påverka invandrarkritiska partiers valresultat. Strategierna innebär ignorering och isolering av invandrarkritiska partier vars mål är att väljarna skall anse att det icke är lönsamt att rösta på partiet och att stödet successivt skall minska. Den sista strategin är att anpassa sina politiska positioner efter de invandrarkritiska partierna vars syfte är att vinna tillbaka de förlorade väljarna.

Uppgörelsen mellan de två blocken fick till en början ett relativt starkt stöd av den svenska befolkningen. En undersökning visade att 56 % ansåg att det var rätt att alliansen och regeringen slöt uppgörelsen (SVT 2014-12-30). Enligt en Sifo-undersökning minskade stödet för uppgörelsen kraftigt och i april 2015 var det endast 29 % av de tillfrågade som ansåg att uppgörelsen var rätt (SVT 2015-04-11). En undersökning från Novus visade att stödet för decemberöverenskommelse bland alliansens väljare var ytterst svagt och endast 19 % ansåg att det var rätt, medan 70 % av de rödgröna väljarna ansåg att det var rätt (Expressen 2015-05-28). Den 9 oktober 2015 beslutade Kristdemokraternas riksting att partiet skulle lämna decemberöverenskommelsen vilket resulterade i att uppgörelsen mellan alliansen och regeringen var upplöst (Kristdemokraterna 2015-10-09).

I opinionsundersökningarna under perioden som decemberöverenskommelsen rådde ökade stödet för Sverigedemokraterna kraftigt. En månad innan decemberöverenskommelsen avbröts hade Sverigedemokraterna sin dåtidens största procentuella framgång i opinionsundersökningar. Enligt Sentio hade partiet ökat till 26.8 %, en uppgång som varade under flyktingkrisen där stödet för Sverigedemokraterna varierade mellan 25.5% och 26.6% under denna period (Status.st 2016).

Bale (2008) menar att det framförallt är högerpartier som i högsta grad gynnas av att förflytta sina positioner i linje med invandrarkritiska partiers positioner. Utifrån den teoretiska ståndpunkt kan det förklaras att alliansväljare i större utsträckning än de rödgröna väljarna var missnöjda med decemberöverenskommelsen, en överenskommelse som sannolikt skapade en intern och extern press, i synnerhet för högerpartierna.

1.2 Problembeskrivning

Sverige tog ett betydande ansvar under flyktingkrisen som inträffade i Europa under hösten 2015. Sverige avvek icke från sina tolkningar av de mänskliga rättigheterna och asylrätten medan enskilda EU-medlemmar snarare byggde stängsel runt gränsen och nekade att ta emot asylsökande.

Det extensiva asylmottagandet var icke oproblematiskt ur ett ekonomiskt perspektiv med tilltagande kostnader för migrationen men likaväl ur ett socialt perspektiv där asylsökande tillfälligt tvingades bo i bl.a. gymnastiksal. Detta resulterade i att regeringen införde gränskontroller och beslut om en ytterligare restriktiv migrationspolitik i form av tillfälliga uppehållstillstånd samt hårdare krav vid anhörginvandring.

Den svenska migrationspolitiken har i realiteten påverkats av flyktingkrisen, men hur har retoriken i debatterna angående integration och migration förändrats till följd av flyktingkrisen? Kan de retoriska förändringarna i tv-sända partiledardebatter mellan perioden 2010-2016 förklaras utifrån statsvetenskapliga teorier vars centrala utgångspunkter är politisk inflytande snarare än en förändrad retorik till följd av flyktingkrisen?

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur retoriken i integrations- och migrationsdebatterna i tv-sända partiledardebatter i Sverige har förändrats mellan 2010-2015 och efter flyktingkrisen 2016.

1.4 Forskningsfrågor

Vilken retorik använde politikerna i tv-sända partiledardebatter gällande integration och migration under perioden 2010 - 2015 i Sverige?

Vilken retorik använde politikerna i tv-sända partiledardebatter gällande integration och migration efter flyktingkrisen under 2016 i Sverige?

Hur har retoriken i tv-sända partiledardebatter som politiker använt gällande integration och migration förändrats mellan åren 2010-2015 och under efter flyktingkrisen 2016?

Vilka är de tänkbara orsakerna till att retoriken har förändrats i tv-sända partiledardebatter mellan 2010-2016?

1.5 Avgränsningar

Studien avgränsas till att undersöka de två tv-sända partiledardebatterna som sker varje år från SVT:s program Agenda mellan åren 2010-2016. Debatterna har avgränsats till att enbart inkludera områdena integration och migration beroende av att de områdena är det studien avser att undersöka.

Den valda tidsperiod 2010-2016 motiveras med att de skall öka tillförlitligheten i studien genom att granska samtliga partiledardebatter under perioden 2010-2016. En kortare tidsperiod eller ytterligare avgränsningar i antalet partiledardebatter hade riskerat tillförlitligheten i studien.

Debatten som ägde rum våren 2012 inkluderas inte i denna studie med motiveringen att integration och migration icke debatterades. I debatten hösten 2011-10-10 valde Socialdemokraterna att inte medverka i partiledardebatten med motiveringen att de inte ville placeras jämte Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson, därav är de inte representerade i den debatten. Våren 2011 hölls ingen debatt vilket innebär att under åren 2010-2016 är det tolv partiledardebatter som är aktuella för denna studie.

Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet inkluderas icke i denna studie med motiveringen att partierna är placerade långt ut på höger respektive vänsterkanten och därav skulle en retorikförändring gällande migrationspolitik anses vara osannolik. Studien avser således enbart mittenpolitiken.

Syftet med studien är att undersöka hur retoriken i integrations- och migrationsdebatten i TV-sända partiledardebatter i Sverige har förändrats mellan 2010- 2015 och till *efter* flyktingkrisen 2016.

1.6 Disposition

Efter det inledande kapitlet med ämnesval och bakgrund presenteras problembeskrivning, syfte, forskningsfrågor samt de avgränsningar som är gällande i studien. Kapitlet skall tydliggöra vad studien har för avsikt att studera och vilka forskningsfrågor som skall besvaras.

I kapitlet teoretiska utgångspunkter presenteras statsvetenskapliga teorier och tidigare forskning som efterföljande appliceras i analysen sammanlänkat med empirin.

I metoddelen beskrivs studiens tillvägagångssätt samt vilken metod som har använts för att möjliggöra att forskningsfrågorna och syftet med studien besvaras.

Den empiriska delen av studien presenterar de teman som genererades genom innehållsanalysen och utgör grunden till att kunna dra en slutsats.

Analysen integrerar teorier samt den tidigare forskningen med empirin vars syfte har en klargörande karaktär parallellt med att forskningsfrågorna detaljrikt besvaras.

Den slutsatsen studien genererar besvarar forskningsfrågorna kortfattat och koncist.

Avslutningsvis presenteras förslag till fortsatt forskning vars syfte är att tillåta en fördjupning alternativt komplettering av denna studie.

2. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras de teoretiska utgångspunkter som efterföljande appliceras med empirin i analysen och som utgör grund till studiens slutsats. De teoretiska utgångspunkterna operationaliseras kortfattat om hur teorierna skall användas i relation till studiens syfte.

2.1 Rationalistisk partiteori – Röstmaximering

I Anthony Downs teori, den grundläggande rationalistiska partiteorin som presenteras i studien ”*An Economic Theory of Democracy*” (1957) har sin utgångspunkt i att politiska partiers syfte är att röstmaximera d.v.s. att bedriva en politik som kan generera störst antal väljare. Det centrala är att partier utformar sin politik för att vinna valet snarare än att vinna valet för att göra verklighet av sin politik. Det är således inflytandet som ett vunnet val inbringar som är syftet med politiken (Downs 1957). Den politik som bedrivs blir således enbart ett medel som möjliggör målet att vinna valet för att öka sitt inflytande. Detta innebär att partier kan förändra den dåvarande förda politiken med motivet att attrahera majoriteten av väljarna genom att anpassa politiken utefter väljarnas preferenser för att maximera sitt väljarstöd. Downs framhåller även att väljarna är rationalistiska individer vars syfte är att rösta på det parti som de upplever kan maximera deras fördelar med den förda eller utlovade politiken (Downs 1957).

Väljarna som är rationalistiska vet dock att partierna inte kan genomföra all den politik som har utlovats utan väljarna får försöka förutsäga vad de olika partierna kan genomföra när de har vunnit valet och har makten att utöva sin politik. En hypotetisk gissning för väljarna mellan vad oppositionen kan genomföra och de som nuvarande har makten kan fortsätta genomföra. Fördelen eller nackdelen för de som nuvarande har makten är att väljarna kan utvärdera vad som skett under perioden och anta hur framtiden kommer att vara och om det skulle vara fördelaktigt eller till nackdel med oppositionen som styrande (Downs 1957).

Väljarna kan jämföra sina preferenser med andra väljare vilket kan påverka beslutet för vilket parti väljarna slutligen röstar på. Om det partiet väljaren funderar att rösta på har en rimlig chans att vinna valet så väljer man att rösta på det partiet. Skulle det partiet som väljaren föredrar inte ha en rimlig chans att vinna valet röstar väljaren på det partiet som har störst möjlighet att hålla borta det partiet som man mest ogillar från att få ett inflytande (Downs 1957).

Mittenväljarna har en central roll utifrån denna teori framförallt i tvåpartisystem beroende av att det finns för få väljare som befinner sig långt ut på höger-vänsterkanterna för att etablera ett starkt stöd som tillåter partiet att vinna valet. I ett flerpartisystem kan det vara fördelaktigt att profilera sig på ett särskilt område (Downs 1957).

Håkansson et al. (2005) framhäver att det som karakteriserar ett röstmaximerat agerande är att partier kan ha avlägsnat positioner som varit impopulära bland väljarna och istället intagit positioner som är populära bland väljarna. Det medför att partier exempelvis kan ändra sina partiprogram eller komma med nya förslag och förändrar därmed sina grundläggande ställningstaganden i särskilda politiska frågor för att maximera antalet röster.

En förutsättning för att ändra positionen är att partiet bedömer att väljarvinsten är större än väljarförlusten. Röstmaximering kan exempelvis varit syftet till att Kristdemokraterna mjuknade i sin retorik gällande aborträtten som var en central fråga för partiet (Håkansson et al. 2005).

Ett annat exempel är Bondeförbundet (numera Centerpartiet) som bildades för att representera jord- och landsortsbefolkningen men som i takt med ett minskat antal jordbrukare och urbaniseringen ändrade sin strategi för att etablera ett väljarstöd bland tjänstemän, småföretagare samt stadsbor. Den nya strategin ledde till att partiet bytte namn, bröt samarbetet med Socialdemokraterna, presenterade ett eget förslag i ATP-folkomröstningen, antog ett nytt partiprogram samt intog en tydlig oppositionslinje mot den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Folkpartiets förslag om språkrav för att utrikes födda skall få medborgarskap kan vara en följd av att partiet i riksdagsvalet 2002 var utsatta och riskerade att hamna utanför riksdagssparren på 4 %, vilket bidrog till en oväntad politikförändring i ett försök att rekrytera nya väljare (Håkansson et al. 2005).

Teorin används i studien för att förklara varför politiska partier gör retoriska förändringar för att överensstämja med väljarnas rationalistiska preferenser och valtrender. De retoriska förändringarna är ett medel för att uppnå de politiska målen d.v.s. maximera inflytande genom att röstmaximera. Detta innebär att den politiska retoriken förändrats efter valtrender och utifrån väljarnas preferenser.

2.2 Integrerad teori – Olika primära mål

Harmel & Janda introducerade den integrerade teorin i studien *An Integrated Theory of Party Goals and Party Change* (1994) som innebär att partier kan ha varierande primära grundläggande målsättningar utöver röstmaximering som är central i Anthony Downs teori. Bortsett från röstmaximering kan partier ha interndemokrati, policyinflytande samt regeringsmakten som primära mål. Den integrerade teorin syftar till att förklara varför partier kan inta en position men likaväl hur den förändrade positionen påverkar de strategiska mål som partier vill uppnå. Det finns varierande tongivande orsaker till att ett parti kan förändra sin politiska position. Förändring i ledarskapet som exempelvis att en ny partiledare i partiet har tillträtt, fraktion d.v.s. interna motsättningar inom ett parti som tvingar fram en förändring, extern påverkan som inkluderar faktorer utanför partiet som

förändrat väljarstöd, etablering av nya partier eller reformer kan leda till att partier förändrar de strategiska valen (Harmel & Janda 1994).

Grundantagande till att en positionsförändring sker är att partier endast ändrar positioner när de är utsatta för press, vilket omfattar både extern och intern press som hotar det primära målet ett parti har. För att en förändring skall komma till stånd skall partiet uppskatta att fördelarna med en förändring överväger de tänkbara nackdelarna (Harmel & Janda 1994).

Partier vars primära mål är att röstmaximera men som misslyckas i ett val, kan medföra att partier blir tvungna att förändra sin position för att uppnå ett önskat resultat vid nästa val. De partier vars primära mål snarare är att ingå i regeringsmakten är det inte ovillkorligen antal röster som är det väsentliga utan att det finns en acceptans bland övriga partier för ett eventuellt samarbete. Partier kan omforma positioner för att minska avståndet till andra partier. Ett misslyckande ur detta strategiska mål skulle vara om koalitionspartierna som ingår i samarbetet inte har framgång i valet. Det kan innebära att partier i syfte att få inflytande måste byta position för att uppfattas som ett acceptabelt samarbetsalternativ (Harmel & Janda 1994). Interndemokrati vars primära mål är att representera en majoritet av partimedlemmarnas önskemål och en ökning eller minskning av medlemmar kan påverka strategin negativt. Samhälleliga förändringar som påverkar partiet kan leda till att förväntningarna bland medlemmarna sjunker drastiskt. De partier som har interndemokrati som primära mål är till största del nya partier vars politik är starkt förankrad på gräsrotsnivå vilket begränsar ledarskapet (Harmel & Janda 1994).

Ett parti med inriktning på policyinflytande men där inflytandet har minskat till följd av ett förlorat val eller mandat kan få konsekvensen att partiet ifrågasätter sin identitet. Inte enbart beroende av att partiet har förlorat ett val eller mandat utan till följd av ett minskat självförtroende angående korrektheten eller betydelsen för positionen. Partier vars målsättning är att exempelvis röstmaximera kan utsättas för extern påverkan genom att väljarstödet minskar vilket över tid kan påverka de strategierna och positionerna ett parti har för att uppnå målen. Partier vars primära mål är att röstmaximera tenderar att ändra position eller strategi i större utsträckning än de vars primära mål är att få regeringsmakten eller policyinflytande (Harmel & Janda 1994).

I studien förklaras politiska partiers förändrade retorik utifrån olika politiska målsättningar. Den förändrade retoriken kan vara resultatet av ett misslyckat valresultat, bristande policyinflytande, intern eller extern press för partierna som exempelvis minskat väljarstöd eller fraktion inom partiet. Detta leder till en retorisk förändring för att långsiktigt uppnå de politiska målen eller tillåter ett fortsatt inflytande över politiken.

2.3 Strategier – *Invandrarkritiska partier*

Van der Brug et al. (2014) framhäver att det finns tre strategier som etablerade partier använder för att påverka invandrarkritiska partiers valresultat. Den första strategin är att ignorera det invandrarkritiska partiet med förhoppningen att partiet i brist på uppmärksamhet och erkännande skall resultera i att stödet minskar och successivt upphör. Den andra strategin är att isolera det invandrarkritiska partiet från inflytande genom att bilda koalitioner eller att samarbeta mellan blocken. Dessa två strategier anses vara de ultimata utifrån ett politiskt korrekt perspektiv och anti-rasism grupper i samhället föredrar dessa två alternativ. Partierna kan vinna tillbaka de väljarna de förlorat men riskerar emellertid att förlora ytterligare röster. Den tredje strategin är att de etablerade partierna anpassar sina positioner efter de invandrarkritiska partierna för att konkurrera om väljarna på deras egna område med utgångspunkt att de skall vinna tillbaka väljarna (Van der Brug et al. 2014). Resultatet av en anpassning av positioner i förhållande till de invandrarkritiska partierna kan leda till att de röstar gemensamt för ett förslag, bildar en koalition med stöd från invandrarkritiska partier för att kunna ta makten, eller slutligen bildar en formell koalition som tillåter att de gemensamt skall ta makten. Risken med samarbete med invandrarkritiska partier är att de etablerade partierna riskerar att uppfattas som maktlystna (Van der Brug et al. 2014).

Bale (2008) hävdar att det i synnerhet är högerpartier som i högsta grad har fördel att förflytta sina positioner närmare invandrarkritiska partiers ståndpunkter. Anledningen till detta är att högerpartier tidigare förfogade över de konservativa frågorna som invandrarkritiska partier lyfter som exempelvis restriktiv invandring samt en hårdare kriminalpolitik (Bale 2008).

Green-Pedersen och Odmalm (2008) som har jämfört migrationspolitiken mellan Sverige och Danmark fastslår att trots att länderna har socioekonomiska och kulturella likheter så finns det betydande strukturella och politiska skillnader som kan förklara varför migrationspolitiken skiljer sig åt mellan länderna. När invandrarkritiska partier kommer in i parlamentet kan de sätta agendan för migrationspolitiken vilket kan störa den politiska konsensus som finns mellan höger-vänsterblocken genom att de profilerar sig på områden som tidigare inte varit prioriterade. Den främsta anledningen till att en förändring sker gällande migrationspolitiken är genom att högerpartier tar efter de invandrarkritiska partiernas ståndpunkter (Green-Pedersen & Odmalm 2008).

Invandrarkritiska Dansk Folkeparti blev ett stödparti till de regerande borgerliga partierna år 2001 vilket resulterade i att migrationspolitiken i Danmark skärptes ytterligare. Det svenska invandrarkritiska partiet Sverigedemokraterna hade följt Dansk Folkepartis utveckling och övertog deras strategier och politik. Detta fick konsekvensen att Sverigedemokraterna ansågs var det enda partiet som tog upp migrationsproblematiken på dagordningen vilket bekymrade de etablerade

partierna. I valåret 2002 kritiserades vänsterblocken för sin inkompetens inom området migration vilket skapade en konfliktyta mellan vänstern och högern. Folkpartiet föreslog att det skulle införas språktest för att uppehållstillstånd skulle beviljas. Trots förslaget var partiet inte motståndare till den förda migrations- och flyktingpolitiken i sin helhet. Förslaget fick stark kritik från Socialdemokraterna som hävdade att det var ett populistiskt förslag och att Folkpartiet försökte etablera ett stöd från väljarna långt ut på högerkanten (Green-Pedersen & Odmalm 2008). I motsats till tidigare valår var inte områdena migration och integration framträdande i valet 2006. Den relativa framgången Sverigedemokraterna fick i valet 2006 kan ha orsakats av de etablerade partiernas ovilja att lyfta problematik kring integration och migration (Green-Pedersen & Odmalm 2008).

I studien används de tre strategierna för att förklara Sverigedemokraternas utveckling och deras påverkan på riksdagspartierna retorik, men likaväl hur partiet indirekt har påverkat migrationspolitiken i realiteten. Sverigedemokraternas utveckling är sammanlänkad med de tidigare teorierna som har en direkt eller indirekt påverkan på övriga riksdagspartier.

3. Metodval

Studien är en kvalitativ innehållsanalys med stöd av att det centrala i studien är huvudsakligen att bearbeta text snarare än att bearbeta siffror. Denna studie har induktiv logik vilket anses vara ett upptäckande perspektiv som resulterar i att teorier generas utifrån studien i motsats till deduktiv logik vars syfte är att testa hypoteser (Hjerm et al. 2014). Metodvalet motiveras genom att empirin beskriver retoriken i debatterna och analysen förklarar retoriken i debatterna.

3.1 Datainsamlingen

Empirin som presenteras i studien har sitt ursprung från tolv stycken tv-sända partiledardebatter som sänds i SVT:s program Agenda. De tolv tv-sända partiledardebatterna valdes med motiveringen att debatter av denna karaktär tillåter ett stort antal tittare och bör av den anledningen vara en betydelsefull arena för partiledare att framföra sina politiska budskap.

Områdena integration och migration granskades i debatterna genom att uttalandena från samtliga partiledare för riksdagspartierna som ingår i denna studie transkriberades. När transkriberingen var genomförd inleddes databearbetning som skedde genom en kvalitativ innehållsanalys. De tv-sända partiledardebatterna som granskades och transkriberades var:

Vår-debatten 2010-01-31:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björlund (L), Maud Olofsson (C), Mona Sahlin (S), Peter Eriksson (MP).

Längd: 7.20 minuter

Kommentar debatten: Integrations- och migrationsfrågan fick enligt min bedömning ett mindre inslag i debatten. Det som diskuterades var ett burka förbud eller ej. Ett ämne politikerna ansåg vara mindre aktuellt och debatten härstammar från Frankrikes debatt angående burkaförbud som SVT valde att ha som ämne i den svenska debatten.

Höst-debatten 2010-09-17:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björlund (L), Maud Olofsson (C), Mona Sahlin (S), Maria Wetterstrand (MP).

Längd: 8.8 minuter

Kommentar debatten: Debatten omfattade vilket ansvar de svenska kommunerna skall ta i fördelningen av invandrare, lättare etablering på arbetsmarknaden samt att invandringen berikade Sverige.

Höst-debatten 2011-10-10:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Åsa Romson (MP) (Socialdemokraterna medverkade inte i debatten med motiveringen att de inte ville vara på samma sida som Sverigedemokraterna).

Längd: 11.30 minuter

Kommentar debatten: Debatten präglades av att invandringen till Sverige var nödvändig och positiv. Arbetskraftsinvandringen samt arbetsmarknaden debatterades parallellt.

Höst-debatten 2012-10-07:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Åsa Romson (MP).

Längd: 11.54 minuter

Kommentar debatten: Centrala inslag i debatten var att Sverige skulle ha en generös flyktingpolitik, kommunernas ansvar, hur arbete för flyktingar skall bidra till integrationen. Invandringen debatteras utifrån att den var nödvändig för Sverige.

Vår-debatten 2013-05-05:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Gustav Fridolin (MP).

Längd: 12.35 minuter

Kommentar debatten: Likaväl i denna debatt var de centrala inslagen arbete, språk och utbildning för flyktingar samt att invandringen behövs för att säkra den svenska välfärden.

Höst-debatten 2013-10-06:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Åsa Romson (MP).

Längd: 10.47 minuter

Kommentar debatten: Debatten omfattade flera lagliga vägar in till Europa och Sverige, möjligheten att söka asyl i Sverige från krigsdrabbade närområden, motverka flyktingsmugglare som riskerar asylsökandes liv. Sverige skall vara ett öppet land och argument att invandringen var positiv.

Vår-debatten 2014-05-04:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Gustav Fridolin (MP).

Längd: 10 minuter

Kommentar debatten: Frågan gällande integration och migration hade reducerats till debatt angående tiggeri i Sverige. Rumäniens ansvar och den fria rörligheten inom EU.

Höst-debatten 2014-09-12:

Medverkande: Göran Hägglund (KD), Fredrik Reinfeldt (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Gustav Fridolin (MP).

Längd: 13.47 minuter

Kommentar debatten: Permanenta uppehållstillstånd skall gälla för att möjliggöra en god integrationsprocess i Sverige. Invandringen är positiv och att Sverige skall vara ett öppet land. Partiledardebatten var den sista inför valet 2014 och man tydliggjorde att Sverige fortsatt skulle vara ett öppet land.

Vår-debatten 2015-05-10:

Medverkande: Jakob Forssmed (KD), Anna Kinberg Batra (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Åsa Romson (MP).

Längd: 17.51 minuter

Kommentar debatten: En ny retorik från Moderaterna, Kristdemokraterna samt Liberalerna presenteras och det skapar en konfliktyta mellan både blocken och inom Alliansen som tidigare aldrig skett i debatterna gällande integration och migration. Krav på tillfälliga uppehållstillstånd till det flyktingar kommer in på arbetsmarknaden, enkla jobb. Den tidigare konfliktyta mellan Alliansen och vänsterblocket hade varit om sänka trösklar d.v.s. sänkt arbetsgivaravgift skulle möjliggöra en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Nu vidgas konfliktyta till att omfatta tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel.

Höst-debatten 2015-10-11:

Medverkande: Ebba Busch Thor (KD), Anna Kinberg Batra (M), Jan Björklund (L), Anders W Jonsson (C), Stefan Löfven (S), Gustav Fridolin (MP).

Längd: 26.54 minuter

Kommentar debatten: Gränskontroller debatterades och att utan gränskontroller var situationen ohållbar. Tillfälliga uppehållstillstånd, sänkta trösklar, enklare jobb skulle möjliggöra en god integrationsprocess lyfte Moderaterna, Liberalerna samt Kristdemokraterna.

Vår-debatten 2016-05-29:

Medverkande: Ebba Busch Thor (KD), Anna Kinberg Batra (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Isabella Lövin (MP).

Längd: 18 minuter

Kommentar debatten: Skärpta asylregler genom tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel samt skärpta krav på anhöriginvandring. Bristande värderingar i det svenska samhället, EU:s bristande ansvar samt hjälp i närområdet till de krigsdrabbade.

Höst-debatten 2016-10-02

Medverkande: Ebba Busch Thor (KD), Anna Kinberg Batra (M), Jan Björklund (L), Annie Lööf (C), Stefan Löfven (S), Gustav Fridolin (MP).

Längd: 21.42 minuter + 14 minuter = 35.42 minuter

Kommentar debatt: Debatten delades upp i två delar. Ena delen omfattade integrationen vars centrala inslag var jobben, lägre löner, enklare jobb, utbildning. Numera vidgades även begreppet ”integration” som tidigare enbart omfattade en etablering på arbetsmarknaden till att nu inkludera att ha värderingar som ligger i linje med det svenska samhället. Den andra delen omfattade migrationen om att tillfälliga uppehållstillstånd skal vara huvudregel, den restriktivare migrationspolitiken skall gälla fram till 2019 därefter skall nya beslut fattas utifrån de rådande förhållandena. EU måste ta ett större ansvar genom att fördela flyktingarna mellan EU-medlemsländerna.

Sammanfattning debatterna:

Integrations- och migrationsfrågans betydelse har förändrats mellan 2010-2016 i den bemärkelsen att invandringsfrågan i debatterna har fått ett betydande inslag sett till perioden 2010-2014.

Exempelvis integrations- och migrationsdebatten våren 2010 varade 7.20 minuter medan debatten hösten 2016 varade 35.42 minuter d.v.s. en skillnad på 28.22 minuter.

3.2 Databearbetning

Innehållsanalys används i studien för att bearbeta samt analysera den insamlade empirin. Innehållsanalys tillåter ett utbrett analysobjekt som förslagsvis partiprogram, texter, reklam, dokusåpor och emellertid hur det presenteras och vilka ställningstagande som förmedlas (Bergström & Boreus 2005).

Analyseringen av transkriberingen sker utifrån tre nivåer. Den första nivån är kodning som innebär att man grovt sorterar kategorier som har ett likartat mönster så som centrala meningar eller meningsbärande ord. Den andra nivån är tematisering vars syfte är att sammanfoga de kategorier som är relativt likartade för att frambringa övergripande teman. Bearbetningen utförs av forskaren genom att ställa följande frågor ”Vad är detta?” till materialet som skall koda och ”Var hör detta hemma?” till tematiseringen. De teman som senare presenteras skall vara utifrån det som varit återkommande och centralt i materialet. Innehållsanalysen slutförs med en summering som utifrån de frambringade teman möjliggör för en analys och slutsats. Den insamlade empirin skall uppreparade gånger läsas igenom tills man uppnår en ”mättnad”, vilket innebär att i materialet finns det inte mer information som kan frambringa nya kategorier som kan användas vid tematiseringen (Hjerm et al. 2014).

Ett exempel på tillkomsten av ett tema som presenteras i studiens empiriska avsnitt är temat ”Integrations- och migrationsutmaningar” som var underbyggt med kategorierna ”Misslyckad politik” med citatet:

Vi måste öppet erkänna att vi inte har varit framgångsrika på det här området. När vi jämför vissa grupper som kommer till Sverige och möjligheten att komma in på arbetsmarknaden och jämför det med de som kommer till andra länder så lyckas man väldigt mycket bättre där. För att vi har ett omhändertagande perspektiv (Göran Hägglund 2010-09-17)

Syftet med citatet är att det är politikernas och politikens ansvar att vissa grupper inte kommer in på arbetsmarknaden vilket således blir en politisk utmaning. Kategorin ”Svaga grupper på arbetsmarknaden” härstammar från följande citat:

Under vår tid tillsammans har Sverige gått från att 4.5 miljoner svenskar arbetar upp till 4.7 miljoner drygt. När man talar om så stor andel av Sveriges befolkning då kommer man också till grupper som har brister i egen utbildning, som har kommit från andra länder som ibland har svårigheter i språket. Vi behöver sänkta trösklar för att komma in på arbetsmarknaden. Kostnaderna för att anställa, inte sänka deras löner (Fredrik Reinfeldt 2011-10-10)

Till skillnad från det föregående citatet är det sänkta trösklar på arbetsmarknaden som behövs för att de grupper som har brister i sin utbildning eller svårigheter med det svenska språket skall kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa två kategorier sammanlänkas och bildar ett tema med stöd av att de berör ett liknande fenomen d.v.s. att det finns en utmaning med integration och migration.

De teman som presenteras i empirin delen är strukturerade utifrån samma grundprinciper för att empirin skall vara hanterbar.

3.3 Reliabilitet & Validitet

Reliabilitet avser hur tillförlitlig en studie är och validiteten avser i vilken utsträckning forskaren undersöker det som avses att undersökas (Patel & Davidson 2011). Utifrån denna studie kan reliabilitet innebära hur objektiv undersökaren har varit och hur materialet valts att presenteras. Validiteten utgår från om forskningsfrågorna är besvarade på ett korrekt sätt genom att den valda metoden och datainsamlingen möjliggjort för forskaren att besvara forskningsfrågorna och syftet med undersökningen.

I studien har målsättningen varit att subjektiva åsikter inte skall påverka studien. Ett objektivt förhållningssätt har vidtagits genom en noggrann granskning av debatterna samt transkribering av de resonemang och uttalanden som partiledarna har gjort för att stärka tillförlitligheten. Trots att målsättningen är att vara så objektiv som möjligt har forskaren en central roll i studien och ett betydelsefullt inflytande över vad som anses vara relevant och icke relevant att presentera i studien. Det existerar likaväl en risk att forskaren tolkar delar av ett material på ett sätt som icke överensstämmer med tolkningar som en annan forskare skulle gjort.

Vidare har källkritik tillämpats genom användning av officiell information från exempelvis Migrationsverket, protokoll från riksdagen, regeringens budget, Regeringskansliet, Statistiska centralbyrån, Valmyndigheten samt tidningsartiklar som företrädare för riksdagspartierna har uttalat sig i särskilda frågor. Anledningen till att undersökningsföretaget ”Sentios” opinionsundersökning presenteras som underlag för Sverigedemokraterna är med stöd av att Sentio var det undersökningsföretaget som hade minsta felmarginal i sin sista opinionsundersökning före valet 2014 sett till det faktiska valresultatet som Sverigedemokraterna uppnådde i valet 2014 (Status.st 2016). Traditionella undersökningar från Novus och SOM-institutet presenteras likaväl för att mäta politiska attityder. Undersökningar överlag skall ses som en fingervisning och är inte precisa resultat.

De källor som presenteras anses vara tillförlitliga utan anledningen att misstänka att informationen skulle vara missledande eller felaktiga.

4. Resultat

4.1 Resultatkapitel – Tidsperiod 2010-2015

I resultatkapitlet presenteras den centrala retoriken i tv-sända partiledardebatterna under tidsperioden 2010-2015.

Resultatkapitlets struktur är teman som är underbyggda med relevanta citat från partiledardebatterna, därefter presenteras en sammanfattning av varje tema.

4.1.1 Invandringens betydelse för Sverige

Den centrala argumentationen från debatterna mellan åren 2010-2014 är att invandringen till Sverige är positiv och nödvändig för att Sverige skall klara de framtida utmaningarna, men under 2015 reducerades denna retorik. Asylinvandrare som anländer har en drivkraft att försörja sig själva och bidra till det svenska samhället. Ur ett långsiktigt perspektiv bidrar asylinvandringen till att landet blir starkare. Den svenska välfärdsfinansieringen är beroende av asylinvandringen:

De flesta som kommer hit vill inget annat hellre än jobba. Vi märker dessutom att många som kommer hit, tonåringar som vi kallar ensamkommande flyktingbarn, är mycket högt motiverade till att lära sig det svenska språket, komma in i arbetsmarknaden. Det är faktiskt så att de avgör så att vi kan säkerhetsställa vår välfärdsfinansiering [...] Sverige blir starkare av att folk kommer hit och arbetar (Fredrik Reinfeldt 2014-05-04)

Detta är ett resonemang som Fredrik Reinfeldt tidigare har yttrat och framhöll samtidigt att de utrikes födda som tittar på de svenska politiska debatterna kan uppleva en märklig känsla när utrikes födda utmålas som bidragstagande. Svensk ekonomi bygger på att människor från andra länder kommer till Sverige för att arbeta samtidigt som invandringen är nödvändig för att garantera att välfärden långsiktigt skall vara hållbar. Huvudorsaken till att den svenska välfärden på sikt är hotad är att det föds för få barn som senare i livet skall komma in på arbetsmarknaden och upprätthålla välfärden. Det centrala i retoriken är de utrikes födda som etablerat sig på arbetsmarknaden och bidrar till det svenska samhället, trots att en betydande del av asylinvandrarnas etablering på arbetsmarknaden i genomsnitt tar lång tid:

Det är säkert många som har sitt ursprung i Syrien som följer den här diskussionen, som jobbar varje dag, som sliter för svensk välfärd. De måste tycka det är väldigt märkligt att beskrivas som bidragsmottagare [...] Alla beräkningar jag har sett hur vi skall klara välfärden i detta land där vi inte föder tillräckligt många barn bygger på att vi får hit människor från andra länder så blir svensk ekonomi starkare. Vi ska hedra våra åtagande och bejaka att människor kommer hit (Fredrik Reinfeldt 2013-10-06)

Invandringen till Sverige är avgörande för välfärden till följd av att svenskar inte föder tillräckligt många barn, men likaväl att det långsiktigt behövs arbetskraft. Det finns en långsiktig potentiell risk för personalbrist inom särskilda yrkesgrupper som invandringen kan bidra till att motverka. Utrikes födda har en sådan betydande inverkan på den svenska arbetsmarknaden att utan den arbetskraften skulle exempelvis den svenska sjukvården kollapsa:

Vi ser ju att inom vissa yrkesgrupper inte minst så kommer vi ha en stor brist framöver. Och vi måste säkerhetsställa att vi också i fortsättningen har människor som kan utföra de här jobben. Låt mig bara få påminna om det här med att om vi tittar inom Hälso- Sjukvård så viktiga yrkesgrupper. Det är läkare, sjuksköterskor, undersköterskor o.s.v. så är det kanske omkring 25 % av dem personerna som håller uppe den svenska sjukvården är personer med utländsk bakgrund [...] Sverige berikas av de här personerna (Göran Hägglund 2011-10-10)

Utrikes födda bidrar till Sverige och underlättar de framtida utmaningarna som landet står inför. Fredrik Reinfeldt talar om utrikes födda samt ensamkommande flyktingbarn medan Göran Hägglund refererar enbart till ”utländsk bakgrund” vilket kan omfatta asylinvandrare likaväl som arbetskraftsinvandrare från exempelvis Finland. De varierande begreppen kan, både medvetet eller omedvetet vara sammankopplade för att skapa en positivare attityd gentemot begreppen ”Utrikes född”, ”Invandrare” eller ”Utländsk bakgrund” utan att tydligt referera till om det är arbetskraftsinvandring eller flyktinginvandring man talar om. De riskerar att uppfattas som vilseledande att hänvisa till att 25 % av de utrikes födda som håller upp den svenska sjukvården är personer med utländsk bakgrund när det i själva verket är arbetskraftsinvandringen som utgör en betydande del av procenten. Det kan uppfattas som vilseledande i den bemärkelsen att man använder den formen av argumentation som ett motiv för att Sverige skall ha en generös flyktingpolitik.

Utrikes födda är inte enbart en arbetskraftstillgång utan bidrar likaväl till arbetstillfällen genom att starta eget företag. Maud Olofsson framhäver att utrikes födda i högre utsträckning än inrikes

födda startar företag, men likaväl att man borde skattebefria företag i förorterna för att skapa mer jobbtillfällen. Retoriken ställer invandringen i positiva ordalag till fördel för gruppen utrikes födda:

Det är rätt många av de här invandrarna som skapar jobb. De är otroligt företagsamma och de är mycket mer företagsamma än vad svenskarna är. Våra lån till invandrare har ökat så det ligger på över 30 % för mikrolånen. Kan vi skattebefria företag som etableras i de här områdena. Anställer folk som bor där och se till så att det också skapas jobbtillfällen [...] Många av kvinnorna säger ”Jag vill växa. Jag vill bygga en koncern” (Maud Olofsson 2010-09-17)

Stefan Löfven framhåller att flyktingar som anländer till Sverige är en tillgång efter att de erhållit en utbildning och jobb, vilket är en antydning om att asylinvandrare som anländer till Sverige har en lägre utbildning och behöver komplettera sin utbildningskompetens för att etableras på arbetsmarknaden. Sett ur ett långsiktigt perspektiv kommer asylinvandringen vara en tillgång för den svenska ekonomin. Den retoriska utgångspunkten är att asylinvandringen kommer att bidra till att Sverige sett över tid kommer att vara starkare, trots att individer med lägre utbildning anländer. Medmänskligheten är likaledes en faktor som man skall värna om: ”*De här människorna kommer att bidra. Återigen mina vänner, vi lever i en global ekonomi. När de här människorna har fått sin utbildning, har fått sina första jobb så kommer de att vara en oerhörd tillgång för Sverige. Vi ska vara rädda om vår medmänsklighet i Sverige*” (Stefan Löfven 2012-10-07).

Det retoriska resonemanget att flyktinginvandring långsiktigt kommer att vara en tillgång för Sverige framhåller även Stefan Löfven vid ett senare tillfälle och refererar till den föregående asylinvandringen från kriget i Jugoslavien och Chile, men likaväl inkluderas arbetskraftsinvandringen från Italien. Nutidens asylinvandring kommer långsiktigt att blomstra i samma utsträckning som den tidigare asylinvandringen hävdade Stefan Löfven. Ett grundläggande antagande vars logik är att den tidigare asylinvandringen och arbetskraftsinvandringen var lönsam därav kommer asylinvandringen i framtiden att vara lönsam, utan att närmare presentera ytterligare faktorer som ligger till grund för resonemanget:

Men vi har tillgångar i vårt land. Människor. Människor från andra länder. Vi lever i en global ekonomi. Förstå vad de betydde att människor kom från Jugoslavien och Italien hit när vi byggde vår industri. Det betydde jättemycket. Förstå vad de människorna som kom från Chile har betytt [...] Det är en jättetillgång för Sverige. Förstå vad som händer när den här regionen äntligen får ordning och även den kommer blomstra (Stefan Löfven 2013-10-06)

Den tidigare asylinvandringen från Jugoslavien hänvisar likaväl Jan Björklund till i sin retorik. Utgångspunkt att invandringen är positiv och framhåller att integration kan ta ett antal år men som långsiktigt är en tillgång för Sverige. Retoriken är således densamma som tidigare har presenterats att den svenska arbetsmarknaden skulle kollapsa utan de utrikes födda. I begreppet utrikes födda som kan vara vilseledande hänvisar Jan Björklund i samma mening till flyktingar. Resonemanget blandar således begreppen ”Utrikes födda” eller ”Invandrare” som inkluderar arbetskraftsinvandring från exempelvis Tyskland, med asylinvandringen. Tonvikten gällande de utmaningar som medföljer genom integrationen och migrationen berör inte antalet individer som anländer till Sverige, utan utmaningen utgörs av att integrationstiden inte är tillräckligt effektiv. Politiska åtgärder erfordras för att möjliggöra en effektivisering vars syfte är att asylinvandrare fortare skall lära sig det svenska språket, vilket underlättar etablering på arbetsmarknaden:

600 000 invandrare går till jobbet varje dag. De jobbar, de försörjer sig själva, ligger ingen till last. Utan de skulle Sverige stanna [...] Det kom nyss ut en studie som är jätteviktig. Förra gången vi verkligen fick mycket krigsflyktingar, nu får vi ju det igen från Somalia, Afghanistan. Förra gången var ju på 90-talet. Det var Jugoslavien-kriget. Det kom 150 000 flyktingar. Nu visar det sig att när man tittar några år senare att de som var under 30 år, som var i mitten av livet, de jobbar i samma utsträckning som de som är svenskfödda. Deras barn, som kom från Jugoslavien-kriget, deras barn studerar på universitet och högskolor i högre utsträckning än svenskfödda barn. De är på väg att nå en full integration bara efter ett antal år. Det är klart det tar några år, men den tiden måste vi förkorta. Det tycker jag är den stora utmaningen. Hur de snabbare kan lära sig svenska, snabbare komma i jobb (Jan Björklund 2013-05-05)

Den dåvarande Socialdemokratiska partiledaren Mona Sahlin betonar att det är till följd av politikernas bristande ansvar som i icke tillräckligt hög utsträckning har kunnat förvalta utrikes föddas kunskaper. En betydande del av de som anländer till Sverige har fantastiska kunskaper menar Mona Sahlin, som svenska politiker inte i full utsträckning har administrerat till att frigöra de resurser och den potential som finns att tillgå. Retoriken betonar att det således icke är de bristande kunskaperna bland asylinvandrare som utgör grunden för integrations- och migrationsutmaningarna utan snarare det faktum att politiker har haft en oförmåga att långsiktigt förvalta kompetenserna. Detta är en problematik som under årtionden har varit central i integrations- och migrationspolitiken: ”Många kommer med fantastiska kunskaper hit, som jag, och många med mig har varit dåliga på, under årtionde i Sverige att ta tillvara på” (Mona Sahlin 2010-09-17).

Detta är ett retoriskt resonemang som Jan Björklund likaväl använder. Det omhändertagandeperspektivet som varit rådande i Sverige har inneburit att socialtjänsten snarare än arbetsförmedlingen har haft ansvaret. Politiska åtgärder har implementerats för att omstrukturera

ansvaret från ett omhändertagandeperspektiv till ett arbetsperspektiv som tillåter en effektivare etablering på arbetsmarknaden för utrikes födda, trots detta behöver det vidtas ytterligare åtgärder gällande att öka svenska kunskaperna. Retoriken betonar att integrations- och migrationsutmaningarna är resultatet av bristande politiska åtgärder:

Det skall ändå sägas, vi har gjort ett par fel i Sverige skall sägas. Vi har haft ett omhändertagandeperspektiv [...] När de kommer hit har de behandlats som bidragstagande. Socialtjänsten har haft ansvaret. Vi flyttar nu över ansvaret till arbetsförmedlingen, till ett jobbperspektiv. Sen har vi mer att göra när det gäller svenska kunskaper (Jan Björklund 2011-10-10)

Centerpartiets partiledare Annie Lööf uttrycker ett liknande retoriskt resonemang genom att framhäva de föregående bristande politiska åtgärder inom den svenska migrationspolitiken som är förklaringen bakom att särskilda utrikes födda grupper har en hög arbetslöshet, vilket försvårar möjligheten för individer att bidra till det svenska samhället. Grundorsaken som pekas ut är de rådande attityderna angående integrationen och migrationen i Sverige. Fokus skall vara att från dag ett lära sig det svenska språket vilket underlättar för en effektivare etablering på arbetsmarknaden. Vilka som är de rådande attityderna klargörs icke, men utifrån tidigare resonemang är det rimligt att anta att Annie Lööf refererar till det som Alliansen kallar ett omhändertagandeperspektiv. Den centrala skillnaden mellan Sverige och Storbritannien samt USA bör således vara att de nationerna ställer högre krav att effektivare etablera sig på arbetsmarknaden och icke ingå i socialtjänstens uppdrag:

Problemet är inte de grupper som kommer hit. Problemet är det överreglerade systemet. Titta bara på gruppen somalier. De har hög arbetslöshet i Sverige. I Storbritannien och USA är de kända för att vara entreprenöriella, kreativa, driva företag och jobba mycket. I Sverige är det precis tvärtom. Då måste vi förändra våra attityder i Sverige, så att människor från dag ett både lär sig språket och kommer in på arbetsmarknaden” (Annie Lööf 2011-10-10)

Det är således det svenska systemet som är överreglerat i kombination med de svenska attityderna som försvårar för exempelvis enskilda somalier att vara självförsörjande och en etablering på den svenska arbetsmarknaden.

4.1.2 Sammanfattning

Den centrala retoriken i debatten angående integration och migration är att invandringen är positiv och nödvändig till följd av den låga befolkningsökningen som Sverige har, men likaväl argumentation om en kommande arbetsbrist inom särskilda arbetssektioner. Invandringen är ofrånkomlig om landet långsiktigt skall erhålla en god och fungerande välfärd. Det är retoriska argument som betonar att Sverige tidigare varit försedd med en lönsam invandring på grund av arbetskraftsinvandring från Italien, men likaväl flyktinginvandringen från forna Jugoslavien och Chile som numera bidrar till den svenska välfärden. Retoriken understryker att den svenska arbetsmarknaden skulle kollapsa utan de utrikes födda med hänvisning till bl.a. att 25 % av de som arbetar inom sektionen hälso- sjukvård har ett annat ursprung än inrikes född.

Det direkta budskapet i retoriken kan tolkas som att nutidens asylinvandring långsiktigt kommer fungera lika lönsamt som den föregående invandringen. Trots retorikens fokus på den positiva utvecklingen finns det utmaningar som är kopplade till den svenska integrations- och migrationsdebatten. Arbetslöshet bland olika grupper som är utrikes födda förklaras med att Sverige tidigare haft ett omhändertagandeperspektiv eller att politiker icke på ett korrekt sätt har förvaltat nyanländas kompetens. Vidare diskuteras integrations- och migrationsutmaningar i debatterna mellan 2010-2015 mer ingående i närmast följande tema.

4.1.3 Integrations- och migrationsutmaningar

Trots att retoriken i debatterna integration och migration har betonat invandringens positiva effekt, har utmaningarna som integrationen och migrationen medfört påpekats. Maud Olofsson som var Centerpartiets föregående partiledare svarar följande på frågan ”Om de har rätt?” som syftar på de individer som upplevde att de etablerade partierna inte har lyft migrationsfrågan eller problematiken som de upplever angående integrationen och migrationen: *”Ja i viss mån har de ju rätt. Av det enkla skälet av vad som sas förut. Det tar 7 år innan man får jobb i genomsnitt. För kvinnor tar de ännu längre tid. Vi måste ju klara av att se att det inte är okej att bo i Sverige år ut och år in och inte kunna få ett jobb och inte kunna jobba och försörja sig”* (Maud Olofsson 2010-01-31).

Uttalandet antyder att politiker har svårigheter att inse den problematik som uppstår när individer lever i samhället under långa perioder utan att komma in på arbetsmarknaden och som leder till att individerna inte kan vara självförsörjande. Genomsnittstiden för en asylinvandrare att komma in på arbetsmarknaden är sju år, för kvinnor tar de ännu längre tid. Denna utmaning kräver ett stort ansvar av politiker till att skapa politiska åtgärder som minskar genomsnittstiden för en etablering på

arbetsmarknaden. Politiker har tidigare haft svårigheter med att kritiskt bedöma om den nuvarande genomsnittstiden är rimlig. Uttalandet refererar framförallt till perioden innan 2010.

De utmaningarna som integrations- och migrationspolitiken medfört har vid tillfällena förts upp på agendan, men parallellt med redogörande om utmaningarna lyfts retoriska argument om att utmaningarna skall lösas med politiska åtgärder och att utvecklingen är nödvändig. Moderaternas dåvarande partiledare Fredrik Reinfeldt redogjorde att det starka asyltrycket mot Sverige skapar utmaningar på grund av de låga utbildningsnivåerna vissa flyktingar har, men att denna utveckling är oundviklig för att alla jobb kommer i framtiden att behövas. Retoriken att den svenska arbetsmarknaden långsiktigt behöver arbetskraft är ett starkt argument till att asylinvandringen behövs, trots att det kortsiktigt är en prövning för landet:

Dessutom har vi just nu ett starkt asyltryck mot Sverige nu. 40 000, det kanske kan bli ännu mera. Vi har många som kommer från Somalia och Afghanistan. Vi ska vara öppna med en sak. Det är en väldig prövning för Sverige. Många av de som kommer hit har ingen utbildningsbakgrund eller väldigt kort egen utbildning. Därför har vi också pratat om att säkerhetsställa att man lär sig svenska, att man får en utbildningsinsats som kommer snabbare och tidigare. Att man är öppna med att alla jobb kommer att behövas (Fredrik Reinfeldt 2012-10-07)

Asylinvandringen kommer initialt vara en utmaning för Sverige, men asylinvandringen är nödvändig för att Sverige behöver arbetskraft långsiktigt. Ett retoriskt argument som statsministern Stefan Löfven delar och framhäver att asylinvandringen är initialt en liten ansträngning men som samhället långsiktigt tjänar på med förutsättning för en etablering på arbetsmarknaden eller utbildning:

Sverige ska ta emot, ge människor en prövning av sin asylrätt och har de sin rätt så ska de få stanna här. Det är självfallet så att om man får många som kommer till vårt land på en kort tid så är det just då en liten ansträngning. Ja! Då är det upp till oss att se till att dessa människor kommer i arbete och utbildning så snabbt som möjligt därför att de blir en förtjänst för samhället lite längre fram (Stefan Löfven 2015-05-29)

Vidare menar Stefan Löfven att de finns individer som anländer med hög utbildning men att de som anländer med låg utbildning likaväl kan göra en fin insats för Sverige på särskilda områden. Retoriken är således oberoende över vilken betydelse det har om nyanlända har högre akademisk utbildning eller lägre utbildning. De som anländer med lägre utbildning bör icke utgöra en utmaning till följd av att det finns sektioner som inte kräver utbildning i Sverige: ”Det är lite skillnad på de

som kommer. En del har en bra utbildning, en hög utbildning [...] Sen finns de de som har låg utbildning, kanske ingen utbildning alls [...] skogsbruket, jordbruket där kan de som har låg utbildning göra en fin insats för Sverige” (Stefan Löfven 2015-05-29).

Den låga utbildningen som i föregående debatter har påtalats vara en utmaning för Sverige framhåller Stefan Löfven istället som en tillgång för särskilda jobbsektioner. Både högutbildade och lågutbildade är en irrelevant förutsättning för att samhället långsiktigt skall berikas positivt av asylinvandringen. Utbildningsnivån är således delvis oberoende av den ekonomiska lönsamheten och den positiva inverkan.

Kristdemokraternas dåvarande partiledare Göran Hägglund var kritisk mot att de etablerade partierna inte i den utsträckning man hade kunnat förvänta sig varit framgångsrika med att få särskilda grupper in på arbetsmarknaden. Den bristande länken är de politiska besluten vars fokus inneburit ett omhändertagandeperspektiv till skillnad från ett arbetsperspektiv, en retorik som är återkommande för alliansens partiledare i debatterna:

Vi måste öppet erkänna att vi inte har varit framgångsrika på det här området. När vi jämför vissa grupper som kommer till Sverige och möjligheten att komma in på arbetsmarknaden och jämför det med de som kommer till andra länder så lyckas man väldigt mycket bättre där. För att vi har ett omhändertagande perspektiv” (Göran Hägglund 2010-09-17)

Att Sverige till skillnad från andra länder har ett omhändertagandeperspektiv istället för ett arbetsperspektiv är den grundläggande orsaken till att asylinvandrare arbetar i lägre utsträckning än inrikes födda. Fredrik Reinfeldt framhåller i sin retorik att sänkta trösklar för att komma in på arbetsmarknaden är ett alternativ för att öka sysselsättningen för asylinvandrare, samtidigt som han betonar att det inte är arbetstagarnas löner som skall sänkas utan kostnaderna för att anställa. Sänkta löner är en politisk åtgärd som alliansen och i synnerhet Moderaterna antagligen försökte undvika under perioden 2010-2014. Moderaternas politiska strategi hade under den perioden varit att profilera sig som ”det nya arbetspartiet”. Ett förslag eller antydande om sänkta löner skulle utifrån den profileringen kunna skada den nya politiska strategin:

Under vår tid tillsammans har Sverige gått från att 4.5 miljoner svenskar arbetar upp 4.7 miljoner drygt. När man talar om så stor andel av Sveriges befolkning då kommer man också till grupper som har brister i egen utbildning, som har kommit från andra länder som ibland har svårigheter i språket. Vi behöver sänkta trösklar för att komma in på arbetsmarknaden. Kostnaderna för anställa, inte sänka deras löner” (Fredrik Reinfeldt 2011-10-10)

Vidare använder Fredrik Reinfeldt liknande retorik som de tidigare allianspartierna använde genom att ansvaret skall förflyttas från socialtjänsten till arbetsförmedlingen d.v.s. att man skall ändra riktning från det Alliansen kallar för ett omhändertagandeperspektiv till ett arbetsperspektiv som givit resultat. Ytterligare en utmaning som blev akut efter ett par år var enligt Fredrik Reinfeldt boendesituationen för asylinvandrare som är fast på asylboenden i brist på bostäder:

Jag har bett svenska folket att öppna sina hjärtan för att vi har en utsatt situation, den värsta flyktingsituation vi sett på 70 år. Det är väldigt svårt när väldigt många flyr att på kort tid försöker komma in i det svenska samhället. Vi har redan någonstans mellan 11-12 000 som har tillstånd att stanna i Sverige men som vi inte har bostäder för [...] Vi för nu folk från som tidigare socialtjänsten till arbetsförmedlingen för att ha en arbetslinje och vi ser resultat
(Fredrik Reinfeldt 2014-09-12)

Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolins retorik betonar att invandringen inte är ett problem i Sverige utan det är andra områden som är problematiska i det svenska samhället: ”*Det är inte invandringen som är ett problem, men rasism är ett problem, segregation är ett problem*” (Gustav 2013-10-06).

Ett liknande retoriskt resonemang använde likaväl Miljöpartiets dåvarande språkrör Åsa Romson som framhöll att integrationsutmaningarna snarare är ett strukturellt diskrimineringsproblem. Utmaningarna är den rasism som existerar i det svenska samhället som leder till att individer inte värderar människors meriter när de skall söka jobb, bostäder eller ta ett banklån för att starta upp ett företag. Utmaningen är inte den bristande utbildning bland nyanlända utan det är de rasistiska och främlingsfientliga krafterna som är utmaningen gällande integrationen:

Integrationsproblem finns, det finns en diskriminering, en strukturell diskriminering i det svenska samhället som slår på hela samhället. Att vi har ett samhälle där vi inte kollar på folks meriter när de ska söka jobb, när de ska söka en bostad eller söka ett banklån för att starta upp sin företagsidé. Det är ju ett bevis på att vi har så otroligt mycket mer att göra i samhället. Stärka oss, att se hur vi ingår i den här moderna världen (Åsa Romson 2011-10-10)

Hösten 2015 påtalade Gustav Fridolin dock att det fanns utmaningar gällande integrationen och migrationen som inte härleddes till rasism. Men Sverige har ur ett historiskt perspektiv haft liknande utmaningar där resultatet blivit framgångsrikt och som berikat landet. Gustav Fridolin är fast besluten om att Sverige på liknande sätt skall överkomma utmaningen och lyckas: ”*Vi har lyckats förr! Idag, imorgon bitti går människor som kom hit från krigets Balkan eller Pinochets Chile till*

jobbet. De är med och bidrar, betalar skatt till Sverige. Vi har lyckats förr. Det är inte lätt, det är en stor utmaning men vi har lyckats förr och vi ska lyckas igen!” (Gustav Fridolin 2015 -10-11).

4.1.4 Sammanfattning

Retoriken hänvisar till tidigare lönsam asylinvandring som en garanti för att den framtida asylinvandringen skall vara framgångsrik. Asylinvandringen är trots detta en utmaning initialt men som långsiktigt anses vara en investering. De politiska åtgärderna för en enklare etablering på arbetsmarknaden är sänkta trösklar, utbildning samt effektivare lära sig svenska.

Miljöpartiet anser att det icke är invandringen som är en utmaning i det svenska samhället utan snarare den rasism och den strukturella diskriminering som existerar i samhället och som leder till ett ekonomiskt och socialt utanförskap för utrikes födda.

4.1.5 Sverige skall ta ansvar

Vilket ansvar samt i vilken omfattning Sverige skall ta emot flyktingar finns det en retorisk konsensus bland samtliga av de etablerade partierna. EU:s medlemsländer skall ta ett delat gemensamt ansvar samtidigt skall Sverige välkomna asylsökande och inte stänga igen dörren för de som behöver skydd: *”Vi ska stå upp för en generös flykting politik. När människor kommer från Afghanistan skadade, förföljda och från andra länder så ska vi inte stänga igen dörren i ansiktet”* (Stefan Löfven 2013-05-05).

Miljöpartiets dåvarande språkrör Åsa Romson framhäver att debatten och diskussion bör handla om hur länder kan öka sitt asylmottagande för de människor som söker skydd. En flyktingkris som världen inte har skådat sen andra världskriget kräver att alla tar sitt ansvar men Europa har genom bristen på lagliga vägar in gjort medelhavet till det nya Auschwitz: *”Vi ser idag att det är fler som flyr än någonsin sen andra världskriget. Vi håller på i Europa att göra medelhavet till det nya Auschwitz. Den frågan vi borde diskutera är hur länder ska kunna ta emot fler flyktingar”* (Åsa Romson 2015-05-29).

Centerpartiets partiledare Annie Lööf var tidigt ute med sin retorik att hävda i likhet med Åsa Romson att det behövs fler lagliga vägar in till Sverige och Europa:

Många i mitt parti har börjat diskutera hur vi skall öka de lagliga vägarna till Sverige och Europa. På vår stämma i fredags var beskedet tydligt bland våra medlemmar att man gärna tittar på möjligheten att finna flera vägar [...] Det som händer i världen är fruktansvärt. Därför växer ju diskussionen runt om i alla partierna ”Hur ska vi öka de lagliga vägarna till

Sverige?”. Där har Centerpartiet en mer öppen syn där vi skulle vilja titta på fler vägar att lagligt ta sig till Europa (Annie Lööf 2013-10-06)

Debatten om Sveriges ansvar gällande flyktingmottagandet präglas av en öppenhet och att stänga gränsen är icke ett alternativ förutom för Jimmie Åkesson, hävdar Jan Björklund:

Miljoner människor är på flykt. Vi har en flyktingsituation i världen just nu som man bara kan jämföra med andra världskriget. Det är några promille som kommer till Sverige, kanske några procent som kommer till Europa. När de kommer hit till gränsen, de här familjerna som är skräckslagna då vill Jimmie Åkesson stå som gränsvakt och säga ”Halt. Ni är inte välkomna hit. Åk tillbaka till folkmordet (Jan Björklund 2014-09-12)

Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin ställde ett ultimatum till de individer som funderade på att rösta på Sverigedemokraterna och påtalade att man inte kan förvänta att politiska partier kan besluta om icke-humana beslut som att stänga gränsen, om man själv inte är beredd att genomföra de:

Till den som funderar på att rösta på Sverigedemokraterna vill jag fråga ”Är du beredd att säga nej till de ensamkommande barn som nu flytt ISIS terror eller Assads bombningar? ”Är man inte beredd att själv säga nej då skall man inte sätta någon annan till att göra det och skicka tillbaka de barnen till Assads härjningar eller det man flytt ifrån. Då skall man inte rösta på Sverigedemokraterna (Gustav Fridolin 2014-09-12)

En stängd gräns till Sverige var det enbart Jimmie Åkesson som önskade hävdade Annie Lööf när hon svarade på Jimmie Åkessons kritik. Åkesson framhävde att politikerna sviker de flyktingar som befinner sig i flyktingläger när man tar finansiering från bistånd till att finansiera de asylmottagningskostnaderna i Sverige. Retoriken från Centerpartiet, Miljöpartiet samt Liberalerna är hård mot Jimmie Åkesson vars politik de menar symboliserar ett inhumant samhälle med en bristfällig empati. Ett samhälle som stänger dörren eller gränsen och meddelar att de som söker skydd icke är välkomna. Under partiledardebatten 2010-2015 var det enbart Jimmie Åkesson som anklagades för att vilja stänga gränsen. En stängd gräns till Sverige var en retorik som var synonymt med Sverigedemokraterna:

Att du har mage Jimmie Åkesson att stå och kalla oss andra partier för att sakna hjärtan. Det är du som vill stänga dörren och kasta bort nyckeln. När barn, kvinnor och män flyr undan Assads terrorbombningar eller nackskott i Irak, då vill du stänga porten. Så står du här och beskyller oss för att inte hjälpa” (Annie Lööf 2014-09-12)

Permanent uppehållstillstånd förespråkade samtliga av de etablerade partierna och Fredrik Reinfeldt hävdade att det var början till en lyckad integration. Ett permanent uppehållstillstånd fungerar likaväl som signalpolitik som visar att Sverige är ett öppet och välkommande land. I grunden handlar det om vilket samhälle Sverige skall vara. Valet står mellan ett öppet och blandat samhälle eller ett stängt samhälle hävdar Fredrik Reinfeldt:

Den stora skillnaden med Sverige är att vi ger permanenta uppehållstillstånd. Det blir början på en bra integrationsprocess. Då vet människor att de kan vara trygga med att i det här landet kommer jag att få stanna. Då kommer motivationen att lära sig svenska. Då kommer motivationen att få ett arbete och ta sig in i det här samhället. Det är det som irriterar Jimmie Åkesson. Han vill att de skall ha en dörr i ansiktet som inte ger en signal om att de får stanna. I de länder som använt det har man ofta ett mycket sämre mottagarsystem och bygger mycket på att "hit ska ni inte ens vilja komma". Jag vill säga det att till slut handlar det om vilket samhälle ska Sverige vara. Jag tror på ett blandat samhälle. Jag tror på ett öppet samhälle. Jag tror Sverige har blivit rikare och kommer bli rikare och starkare av att vi i framtiden kommer stå öppet mot vår omvärld och tänker använda all min kraft till att bekämpa de politiska krafter som tror att enfald och att alla människor måste vara lika är en bra grund för trygghet (Fredrik Reinfeldt 2014-09-12)

De öppna och blandade samhället bidrar till att Sverige långsiktigt kommer bli rikare och starkare och att en signalpolitik om att flyktingar icke är välkomna är en politik som endast Jimmie Åkesson förespråkar.

4.1.6 Sammanfattning

Samtliga etablerade partier i studien har under perioden 2010-2015 retoriken att Sverige skall ta ett betydande ansvar för asylsökande i Europa. Sverige skall vara ett öppet land med en generös flyktingpolitik som skall stå upp för de mänskliga rättigheterna. Det enda politiska parti som kritiserades och anklagades för att ha en ambition att stänga gränsen var Sverigedemokraterna. En stängd gräns var ett agerande som under perioden ansågs som inhumant och oacceptabelt. Centerpartiet samt Miljöpartiet föreslog ytterligare lagliga vägar till Europa och Sverige, samtidigt som diskussionerna och riktlinjerna för migrationspolitiken borde snarare vara mer lagliga vägar in i Europa/Sverige än ett minskat asylmottagande i Sverige.

Under perioden 2010-2014 var permanenta uppehållstillstånd huvudregel och motiverades med att de är grunden för en lyckad integrationsprocess som skapar motivation för asylsökande att lära

sig svenska, komma in på arbetsmarknaden och således bli en del av det svenska samhället. Det var ett beslut som samtliga etablerade partier representerade.

4.1.7 Nytt ledarskap efter valförlusten

Alliansen förlorade valet 2014 och Fredrik Reinfeldt avgick som partiledare för Moderaterna. På valnatten ersattes Fredrik Reinfeldt senare av Anna Kingberg Batra. Göran Haggglund avgick en tid efter valet och ersattes av Ebba Busch Thor. I sitt första framträdande som partiledare för Moderaterna presenterades det nya förslaget om att permanenta uppehållstillstånd numera enbart skall ges till de flyktingar som har ett arbete eller är aktiva i etableringsinsatser. Rätten att få sin asyl prövad gäller fortfarande men för att integrationen skall bli bättre krävs det att flera kommer in på arbetsmarknaden. Permanenta uppehållstillstånd skall ses som en morot för en etablering på arbetsmarknaden:

Även om det är fler utrikes födda än någonsin som jobbar i Sverige så måste fler få in den här första foten på arbetsmarknaden. Då gör vi det möjligt för den som lyckas få jobb eller den som deltar i etableringsinsatser så ska man då också kliva in till permanenta uppehållstillstånd [...]Jag tycker man skall ta samhällsproblem på allvar och då är det just ett samhällsproblem att för många inte har fått sitt allra första jobb. Sverige skall fortsatt vara öppet för den som måste fly och får man då sin sak prövad får man också uppehållstillstånd (Anna Kinberg Batra 2015-10-11)

Detta är en förändring av Moderaternas politik och retorik i jämförelse med när Fredrik Reinfeldt var partiledare som då framhöll att permanenta uppehållstillstånd var grunden till en god integrationsprocess och en signalpolitik. Att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel och förvandlas till ett permanent uppehållstillstånd efter att flyktingar fått ett arbete anser även Kristdemokraterna. Sverige skall dock vara en fristad för de individer som söker skydd men att det skall vara temporära uppehållstillstånd:

Sverige skall vara en fristad för de människor som flyr undan krig och förtryck. Det är en självklarhet. Enligt våra förslag får alla som har skyddsbehov stanna. Men vi måste se att vi som stått upp för en generös flyktingpolitik inte varit tillräckligt bra på att ge svar på de utmaningar vi står inför. Vi behöver bättre bostadssituation. Vi behöver bättre integrering på arbetsmarknaden. Fler behöver få sitt första jobb. Då säger vi temporära uppehållstillstånd och om man etablerar sig på arbetsmarknaden omvandlas det till ett permanent. Men om skyddsbehovet kvarstår får man stanna i Sverige (Jakob Forssmed – tillfällig ersättare för Ebba Busch Thor 2015-05-10)

Liberalernas partiledare Jan Björklund delade Kristdemokraternas och Moderaternas förslag om att temporära uppehållstillstånd skall gälla tills man kommer in på arbetsmarknaden. En betydande del av de nyanlända hamnar i utanförskap till följd av bristande etablering på arbetsmarknaden. Tillfälliga uppehållstillstånd skall vara ett incitament för att öka arbetsdeltagandet: ”Vårt förslag är att man får jobb så får man får permanenta uppehållstillstånd. Det är en viktig drivkraft för att skaffa sig ett jobb [...] Problematiken ligger i att det är för många människor som när de väl kommit hit hamnar i utanförskap [...] Ja till mera jobbåtgärder i integrationspolitiken” (Jan Björklund 2015-05-10).

Centerpartiet är det partiet i Alliansen som icke anser att tillfälliga uppehållstillstånd är att rekommendera för att nyanlända skall komma in i det svenska samhället. Sverige skall vara ett land som välkomnar nyanlända och att de skall kunna känna sig trygga med att de får stanna här:

Den här pappan som har flytt genom Europa med sin dotter i sin famn. Det ska vara självklart att han ska vara välkommen hit och att de kan känna sig trygga. [...] Det permanenta uppehållstillståndet gör att man snabbare vill lära sig svenska, försöker så fort som möjligt anknyta till det svenska samhället [...] Det är viktigt att de snabbt kommer in i det svenska samhället (Anders W Jonsson - tillfällig ersättare för Annie Lööf 2015-10-11)

Stefan Löfven delade Centerpartiets ståndpunkt om att tillfälliga uppehållstillstånd inte bidrar till en trygghet utan att det är permanenta uppehållstillstånd som skall vara huvudregel för att nyanlända skall komma in i det svenska samhället: ”Då är det inte att bygga osäkerhet för de människorna som är lösningen. Temporära uppehållstillstånd är inte lösningen. Det bidrar till osäkerheten” (Stefan Löfven 2015-05-10).

Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har efter valet 2014 presenterat förslag som skiljer från den tidigare migrationspolitiken. Tillfälliga uppehållstillstånd skall numera vara huvudregel tills nyanlända får ett arbete eller är aktiva i etableringsinsatser, vilket anses vara en integrationssatsning för att de skall komma in i det svenska samhället. Centerpartiet, Socialdemokraterna samt Miljöpartiet hävdar att ett sådant förslag skapar istället osäkerhet och bidrar icke till en ökad integration utan snarare försvårar den.

4.1.8 Sammanfattning 2010-2015

Sammanfattningsvis kan det fastslås att det mellan åren 2010-2014 fanns en konsensus gällande retoriken mellan de etablerade partierna att invandringen berikade och var positiv för Sverige långsiktigt, men under perioden 2015 reducerades retoriskt i debatten. Sverige skulle vara ett öppet

land med en generös flyktingpolitik. Sverigedemokraterna var enskilt det partiet som anklagades för att vilja stänga gränserna.

De integrations- och migrationsutmaningarna som fastslogs var att etableringen på arbetsmarknaden samt att lära sig det svenska språket tog för lång tid. Det fanns en skiljelinje mellan Alliansen och Socialdemokraterna angående hur en effektivisering skulle komma till stånd. Alliansen förespråkade en linje med sänkta trösklar in på arbetsmarknaden genom sänkta kostnader för att anställa medan Socialdemokraterna fastslog att det var utbildning som var central för en snabb etablering på den svenska arbetsmarknaden.

Valförlusten 2014 resulterade i ett nytt ledarskap för Moderaterna och Kristdemokraterna och under 2015 introducerades en hårdare retorik i integrations- och migrationsdebatten. Moderaterna, Kristdemokraterna samt Folkpartiet presenterade förslaget att tillfälliga uppehållstillstånd skulle vara huvudregel istället för permanenta uppehållstillstånd, parallellt med att invandringens positiva effekter reducerades i debatten sett till perioden 2010-2014. Förslaget är en betydande positionsförändring från den retorik som var rådande under åren 2010-2014 för partierna.

4.2 Resultatkapitel – Tidsperiod 2016

I resultatkapitel presenteras retoriken från partiledardebatterna 2016 från samtliga riksdagspartier som ingår i studien. I den avslutande delen av resultatkapitel redogörs en sammanfattning av partiledardebatt mellan åren 2010-2016.

4.2.1 Nya integrations- och migrationsutmaningar presenteras

Slutet av 2015 kan kännetecknas som en turbulent period för svensk inrikespolitik. Ett extensivt asylmottagande som resulterade i att gränskontroller upprättades den 1 januari 2016 parallellt med beslut om att migrationspolitiken skulle vara restriktivare.

Moderaternas partiledare Anna Kinberg Batra markerade att Moderaterna hade omprövat sin migrationspolitik och meddelade att Sverige i fortsättningen icke skulle skilja sig från övriga Europa gällande migrationspolitiken. Förslaget om tillfälliga uppehållstillstånd tills det att nyanlända kommer in på arbetsmarknaden som introducerades redan 2015, skall likaledes gälla i fortsättningen. Den tidigare svenska migrationspolitiken var ohållbar vilket kan tolkas som att den tidigare retoriken som Moderaternas föregående partiledare Fredrik Reinfeldt använde är förbi. ”Öppna era hjärtan” eran, kan vara ett avslutat kapitel genom att Moderaterna har omprövat migrationspolitiken och fastslagit att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel:

Jag har omprövat vår migrationspolitik för vi kan inte ha en ordning där Sverige skiljer ut sig enormt från andra europeiska länder. Vi måste ha en ordning där det är ordning och reda i det svenska mottagandet så vi kan hjälpa dem som faktiskt behöver. Jag tycker det är en bra huvudregel att tillfälliga uppehållstillstånd ges och att den som tar sig in på arbetsmarknaden kan stanna permanent [...] Vi kan inte gå tillbaka till en ordning som var ohållbar (Anna Kinberg Batra 2016-10-09)

Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor betonar att Kristdemokraterna var tidigt ute med att föreslå att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel och att de flyktingar som fått avslag från sin asylansökan skall lämna landet. Med anledning av att Ebba Busch Thor klargör att Kristdemokraterna var tidigt ute att förespråka tillfälliga uppehållstillstånd kan det innebära att partiet skickar en tydlig signal till väljarna om att migrationspolitiken som fördes mellan åren 2010-2015 delvis var felaktig. Retoriken numera betonar att de asylsökande som fått avslag på sin ansökan tillsammans med de som begår sexualbrott skall lämna landet. Förslaget har inte använts under den föregående perioden 2010-2015 samt har retoriken blivit hårdare: ”*Kristdemokraterna var tidigt ute och förespråkade tillfälliga uppehållstillstånd. Glad att nu regeringen presenterar ett sådant förslag men vi kommer alltid prioritera att familjer får hålla samman och att de som får*

avslag på sin ansökan skall lämna landet och att sexualförbrytare asylsökande får lämna” (Ebba Busch Thor 2016-05-29).

Vidare gick Ebba Busch Thor hårt ut mot Stefan Löfven och hävdade att statsministern inte distinkt markerade mot sexualbrott som begåtts av asylsökande men likaväl de förtryck kvinnor kan uppleva i särskilda områden. En kritik riktades likaväl mot Miljöpartiet som enligt Ebba Busch Thor var tvungna att bli coachade innan partiet kunde ge besked om det var fel av en man att vägra ta en kvinna i handen. Ett sådant svagt ingripande riskerar att leda till en värderingskris i samhället. De utmaningar som är kopplade till integration och migration får till skillnad från retoriken i debatterna under perioden 2010-2015 en annan dimension. Det kan resultera i en värderingskonflikt i samhället som medför ett förtryck mot kvinnor i särskilda bostadsområden, sexuella trakasserier samt om det är rimligt av religiösa skäl att vägra ta det motsatta könet i hand:

Om de som söker sig hit till Sverige för frihet jämställdhet och alla människors lika värde, men i olika bostadsområden utsätts för förtryck, sexuella trakasserier och där du då inte markerar tydligt att ”Begår man den här typen av brott som. asylsökande då ska man avvisas”. Istället är det Nalin Pekgul som bedriver den här frågan i ditt parti medan du sitter med ett annat parti i regeringen som var tvungen att bli coachad innan man klarade av att svara på frågan ”Om det var fel att Yasri Khan vägrade ta kvinnor i hand” Det leder till en värderingskris i Sverige (Ebba Busch Thor 2016-05-29)

Värderingar var centralt i Liberalernas partiledare Jan Björklunds resonemang om att Sverige står inför årtiondets stora jämställdhetsutmaning till följd av asylinvandringen. Retoriken under perioden 2010-2015 gällande utmaningarna med integrationen och migrationen begränsades till att omfatta kunskaper om det svenska språket samt en bristande etablering på arbetsmarknaden. Under partiledardebatterna 2016 vidgas problematiken till kvinnosyn som är sammanlänkade med värderingar.

Vidare menade Jan Björklund att man anklagats för att vara islamofob om man påtalat den problematiken och att problemet har förtigits tidigare, vilket kan förklara att denna utmaning inte presenterades i de tidigare debatterna till följd av en rädsla att utmålas som islamofob. De kulturella skillnaderna är betydande och kommer innebära utmaningar gällande vilka värderingar som råder:

Vi har ju väldigt stora integrationsproblem här hemma. Vi pratar mycket om jobb och bostäder. Och det är ju viktigt. Men det finns ju också en ganska stor konflikt när det gäller värderingar som är stora och kommer att bli ännu större. Det handlar mycket om jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi har i det här landet fört en jämställdhetsdebatt och jämställdhetskamp i 100 år från det att rösträtten infördes för snart 100 år sedan för kvinnor. Sen är det reform efter

reform under 1900- talet. Men här kommer väldigt många människor från länder där man är uppvuxna och uppfostrade med attityder som kanske fanns här på 1800-talet.[...]Det första är att vi pratar om detta öppet för det här har förtigits. För när man pratar om det så blir de oftast såhär att man anklagas för att vara islamofob [...] Det andra är att vi måste skärpa straffen för det här som kallas hedersrelaterat våld [...] Detta är en riktigt stor jämställdhetsutmaning, det kommer vara 2000-talets stora jämställdhetsutmaning de närmaste årtionden (Jan Björklund 2016-05-29)

Värderingskrisen och jämställdhetsutmaningen i den bristande integrationen har ett centralt inslag i debatterna 2016. Integrationen som i tidigare debatter delvis reducerades till att nyanlända effektivare skall komma in på arbetsmarknaden har numera breddats. Integration skall inkludera de rådande värderingarna i det svenska samhället. Ebba Busch Thor framhåller att integration inte endast omfattar en etablering på arbetsmarknaden utan likväl att ha värderingar som överensstämmer med det svenska samhället. Det är i synnerhet kvinnorna i förorten som påverkas negativt av dessa värderingskonflikter och Hala från Hedemora symbolisera problematiken

Integration handlar både om jobb men också värderingar. När det inte funkar, när vi inte ser det, då händer det som hände för några veckor sen för Hala i Hedemora. Han blev utsatt för en ganska brutal misshandel när hon klev utanför sin lägenhetsdörr ut i solen och hade valt att inte ta på sig slöja. Den här värderingskrisen vet du finns Stefan Löfven, men ni har inte tagit tag i den. Det gör att det är förortens kvinnor som är allra mest utsatta i det här läget. Och ska vi klara av att vända det så måste vi se att integration, det är som en cykel, det kräver båda hjulen, både jobb och värderingar (Ebba Busch Thor 2016-10-09)

Miljöpartiets språkrör Isabella Lövin är förskräckt av uttalandena som syftar till att problematisera ett stort antal asylsökande och deras värderingar, men även det faktum att man diskuterar möjligheten till att utvisa asylsökande som begår sexualbrott. ”Jag är ganska förskräckt av den typen av resonemang som förs på den där sidan. Att man i samma mening som man pratar om de 60 miljoner människorna som är på flykt i världen börjar prata om sexuella trakasserier, att man ska utvisa folk i från Sverige” (Isabella Lövin 2016-05-29).

Moderaternas partiledare Anna Kinberg Batra ifrågasätter rimligheten till att nyanlända skall på samma villkor ta del av välfärdssystemet som de individer som bott i landet en längre period. Det är en retorisk frågeställning som under perioden 2010-2015 inte förekommit bortsett från Sverigedemokraterna. Det är också ett uttalande som indirekt ställer de nyanlända mot de grupper i samhället som under en längre period har bott här men som icke omfattats av samma rättigheter: ”Är det rimligt att man får hela tillgången till hela välfärdssystemen på samma villkor

som andra som bott här länge om man just har kommit och inte säkert att man stannar. Jag tycker det är rätt att ha den diskussionen. Jag tycker det är rätt att vi ställer krav (Anna Kinberg Batra 2016-05-29).

Anna Kinberg Batra kritiserar likaväl Stefan Löfven för att förminska problematiken om att häften av de nyanlända saknar gymnasiekompetens och vilseleder parallellt väljarna genom att använda en retorik som väljarna uppfattar att de nyanlända har en högre utbildning och är akademiker. Utmaningen med hanteringen av ett omfattande asylmottagande förminskas av Stefan Löfven hävdar Anna Kinberg Batra och menar att utanförskapet måste brytas genom att de skall bli hårdare krav att gå från bidrag till arbete. Detta utmålas som en av Sveriges allra största utmaning:

Vi har en miljon som lever på bidrag, vi har enorma integrationsproblem som jag blir rädd när du blundar för[...] Det måste vara mycket hårdare krav att gå från bidrag till arbete [...] häften av dem nyanlända nu saknar ju gymnasiekompetens. Du får det att låta som om alla är akademiker och att allting är så lätt. Jag blir rädd för den inställningen. Detta är Sveriges stora utmaning och det utanförskapet måste brytas[...] Vad händer när utrikes födda kvinnor har 10 gånger högre risk att fastna i försörjningsstöd? Står dem och längtar efter din jämställdhetsmyndighet då? Nej det är jobb man måste få (Anna Kinberg Batra 2016-05-29)

Liberalernas partiledare Jan Björklund klargör hur individer skall gå från bidrag till arbete på ett effektivt sätt: ”Får jag svära i kyrkan? Det behövs lägre ingångslöner för enkla jobb åt nyanlända. Lägre ingångslöner behövs” (Jan Björklund 2016-05-29).

Alternativet om att det behövs lägre ingångslöner är ett kritiserat förslag men en nödvändig åtgärd för att nyanlända skall komma in på arbetsmarknaden. Förslaget med lägre ingångslöner är en förändrad jobbåtgärd som tidigare inte varit aktuell i debatterna. Under perioden 2010-2015 presenterades istället förslaget att det krävdes lägre trösklar in på arbetsmarknaden genom sänkta anställningskostnader, men betonade att det icke omfattade sänkta löner.

Förslaget med lägre ingångslöner för enkla jobb delar likaväl Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor: ”Efter 15 år är det fortfarande 30 % som befinner sig i utanförskap, i arbetslöshet [...] Ingångslönerna är så höga att ingen anställs på dem” (Ebba Busch Thor 2016-05-29).

Argumentet numera är att lönerna är för höga för att asylinvandrare långsiktigt skall komma in på arbetsmarknaden. Ett relativt komplicerat argument om man jämför med retoriken under perioden 2010-2014 vars centrala resonemang gällande integration och migrationen var att invandringen långsiktigt var lönsamt för Sverige. Statsministern Stefan Löfven delar uppfattningen att de

nyanlända som kommer till Sverige med lägre utbildning behöver enkla arbeten. Konfliktytan mellan Socialdemokraterna och Alliansen handlar snarare om vilka ingångslöner som skall gälla:

Det är såhär, de som kommer nu till Sverige så kommer en del med bra utbildning, de har akademisk utbildning. Det är ingenjörer, det är läkare, sjuksköterskor, en del kommer med yrkeskunskaper och de skall vi se till så de kommer in på de jobben. En del kommer med låg utbildning, ja. Men också en relativt låg ålder. De ska vi se till så de får utbildning, så är det dem som behöver jobb som kräver lägre förkunskaper (Stefan Löfven 2016-05-29)

Den centrala skiljelinjen är ingångslönerna för de enklare jobben. De enklare jobben är nödvändiga om en betydande del av de nyanlända saknar gymnasiekompetens och inte behärskar det svenska språket, men att det är för få nyanlända som etablerar sig på arbetsmarknaden under en rimlig tid och därav behövs incitament för att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet röstade för beslutet om en restriktiv migrationspolitik som skall gälla de kommande tre åren. Ett beslut som var problematiskt för Miljöpartiet till följd av att de tidigare varit ett av de mest migrationsvänliga partierna i riksdagen. Trots det framhåller Isabella Lövin att partiet tar ansvar:

Jag är väldigt glad och stolt över att miljöpartiet för första gången sitter i regering. Vi har suttit nu under den tiden i svensk modern historia som kanske har varit den allra svåraste när de gäller inrikes politik och även när det gäller den internationella flyktingsituationen och vi har förmått att ta ansvar. Varför gjorde vi det? För att vi ser att om vi inte sitter i regering så för det första då lämnar vi Sverige mycket svagare och splittrat. För det andra lämnar vi i så fall fältet fritt för dom bruna krafter som blåser över både Sverige och Europa. Då behövs det en grön röst i Sveriges regering (Isabella Lövin 2016-05-29)

Huvudargumentet till att man går emot sin tidigare migrationsvänliga politik är att migrationspolitiken riskerade att bli ytterligare restriktiv om inte Miljöpartiet tog ett ansvar under dessa kritiska perioder. Statsministern Stefan Löfven har en annan utgångspunkt än Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna angående förslaget om att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel efter de tre första åren. Istället skall man avvakta till 2019 och förhålla sig till hur verkligheten ser ut just då: ”De är ju tillfälliga under 3 år. Det är ju det förslag som läggs. Sen måste vi ju naturligtvis se hur verkligheten ser ut då” (Stefan Löfven 2016-10-09).

Beslutet som skall gälla de kommande tre åren är därav beroende av hur situationen ser ut när beslutet går ut. Stefan Löfven har då möjligheten att förlänga beslutet så att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel en längre period. Beslutet som skall gälla de kommande tre

åren innehåller inte enbart att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel utan även att anhöriginvandring skall skärpas, ett beslut som Liberalernas partiledare Jan Björklund anser vara en för restriktiv position. Jan Björklund hävdar att pendeln i debatten angående migration har slagit långt, snabbt och hårt den senaste perioden. Retoriken har förändrats kraftigt i debatterna mellan 2010-2015 och 2016. Samtliga partier var för den tidigare generösa migrationspolitiken fram till 2015, därefter blev retoriken snarare av kritisk karaktär i delar av migrationspolitiken. Jan Björklund framhåller dock att tonläget numera är som om att migrationen endast är ett problem. Han eftersträvar ett mellanläge i migrationspolitiken där man kombinerar realism med humanism:

Jag tycker att det är... jag känner frustration över att pendeln i den här frågan slår så långt och såhär snabbt och så hårt. Först så säger vi alla och vi var alla en del av "öppna våra hjärtan" och så hade vi närmast en situation där det blev fri inströmning. Och sen så kommer det för många och då stänger vi igen helt och tonläget är som om nu är allt ett problem. Vi måste ju kunna hitta ett mellanläge långsiktigt. Så att frågan är, ska vi permanenta denna mycket stränga lagstiftning? Nej inte just den, för den är för sträng. Men det här med familjeåterförening, där är vi några som är överens. Barn måste få vara med sina föräldrar. Men vi kan inte heller återgå till hur det var tidigare. Vi måste hitta ett mellanläge där vi kombinerar humanism med realism. I det ingår medicinska ålderskontroller för ensamkommande flyktingbarn (Jan Björklund 2016-10-09)

Debatten gällande integration och migration har den senaste perioden fokuserat på problematiken som är kopplad till integration och migrationen. Tidigare menar Jan Björklund att samtliga av de etablerade partierna stod upp för "öppna våra hjärtan" och möjligen fokuserade mestadels på de positiva effekterna och inte helheten. Numera är fokus på de negativa effekterna och inte på helheten. Det behövs ett mellanläge som kan fokusera på helheten mellan vad som är humant i kombination med vad som är möjligt och hållbart långsiktigt.

4.2.2 Sammanfattning

Jan Björklunds föregående uttalande sammanfattar dåtidens retorik och nutidens retorik i partiledardebatterna. Retoriken har skiftat från att belysa invandringens positiva effekter till att under året 2016 belysa invandringens negativa effekter som exempelvis bristande utbildning, långvarigt utanförskap, svårigheter till en effektiv etablering på arbetsmarknaden samt värderingskonflikter. I retoriken används ord som "enorma integrationsproblem" och "väldigt stora integrationsproblem", ord som tidigare inte använts i retoriken eller problembeskrivningen gällande den svenska integrationen.

4.2.3 EU skall ta ansvar

Samtliga partier är kritiska till EU:s agerande gällande flyktingarnas situation och att EU inte förmått alla EU-medlemsländer att ta ett gemensamt ansvar. Ett delat ansvar mellan medlemsländerna hade inneburit att Sveriges ansvar i migrationsfrågan hade blivit betydligt mindre och därmed enklare att hantera. Centerpartiets partiledare Annie Lööf riktar kritik mot EU och att regeringen inte har sett till att skapa flera lagliga vägar in till Europa, men likaväl att flyktingmottagandet i Sverige behöver vara mer effektivt:

Jag är djupt besviken på EU som inte har mäktat med att ta ett gemensamt ansvar. Centerpartiet har under en lång tid velat att EU skall ta ett gemensamt ansvar. Söka asyl i EU skall fördelas jämt och tar man inte emot så ska man också få böta för att få ett solidariskt mottagande i europiska unionen[...]. Jag är djupt besviken på regeringen. I oktober så slöt vi en överenskommelse att alliansen och regeringen om exempelvis fler lagliga vägar in i EU. Där har inte hänt någonting[...]. Vi behöver att få till ett effektivt mottagande här där vi kapar kostnader, en bättre integration, bättre mottagande men vi måste också se till att de människor som tar vägen över medelhavet gör det på ett bättre lagligt sätt (Annie Lööf 2016-05-29)

Sverige skall bli effektivare i mottagandet samtidigt som det skall finnas flera lagliga vägar in i EU så ett större antal asylsökande kan komma in i EU och fördelas solidariskt mellan medlemsländerna. Det betyder nödvändigtvis inte att Sverige skall ta ett lika betydande ansvar som tidigare. Stefan Löfven hävdar att Sverige istället skall bidra i närområdet till de utsatta områdena och att inom EU måste en fördelning av flyktingar komma till stånd. Sverige kan inte ensam ta ansvar för de flyktingarna som anländer till Europa: ”Vi måste se till att hjälpa så gott vi kan i det närområdet där de finns och där är vi en stormakt. Sverige är en humanitär stormakt. Vi måste få ordning på EU[...]. I Sverige skall vi ha ordnad och reglerad invandring” (Stefan Löfven 2016-05-29).

Vidare hävdar Stefan Löfven att det inte är rimligt att enskilda medlemsländer är med i EU och enbart tar del av de fördelar som kommer med ett EU-medlemskap utan att vara delaktig i de situationer som kräver en ansträngning: ”Man kan inte vara med i en organisation och enbart ta de av det goda utan också vara med på det som är en ansträngning. Ingen annan organisation fungerar så och det skall inte EU heller göra” (Stefan Löfven 2016-05-29).

Miljöpartiets språkrör Isabella Lövin hävdar i likhet med Stefan Löfven att Europa som helhet behöver ta ett gemensamt ansvar. Men retoriken har delvis skiftat från den genom beslutet om en mer restriktiv migrationspolitik och numera belyser man att Sverige genom biståndet arbetar hårt för att hjälpa de utsatta människorna på plats i konflikttrabbade områden. Med retoriken som

Miljöpartiet använde i partiledardebatterna 2010-2015 var det otänkbart att stänga gränsen för asylsökande. Miljöpartiet betonar att de arbetar väldigt hårt på plats med bistånd: ”*Jag tycker det är helt fruktansvärt horribelt det som händer på medelhavet just nu när 700 människor har dött och det här är ju en situation som hela Europa måste ta ansvar för och som vi jobbar väldigt hårt för att också hjälpa på plats med vårt bistånd*” (Isabella Lövin 2016-05-29).

En retorik som numera är återkommande i debatterna för Miljöpartiet. Gustav Fridolin belyste hjälp i närområdet tillsammans med att EU skall ta ett gemensamt ansvar på ett liknande sätt som Isabella Lövin gjort i en tidigare debatt:

Jag tror inte att någon människa kan se bilderna från Aleppo utan att faktiskt helt tas av den vidrighet av mänsklig ondska som syns där. Då måste vi se hur vi hjälper människor som är på flykt. Det handlar om det stöd, det bistånd vi ger till flyktingläger och UNHCR. Sverige är den största givaren av alla länder till UNHCR. Det handlar om hur vi ser till att människor som kommer också har möjlighet att komma in i EU [...] Ska vi hjälpa så många som möjligt så gör vi det bäst när EU samarbetar (Gustav Fridolin 2016-10-09)

Samarbetet inom EU är en nödvändighet om man skall hjälpa ett stort antal behövande, men är för tillfället ett samarbete som inte fungerar. Moderaternas partiledare Anna Kinberg Batra påpekar att EU måste uppvisa ett bättre resultat men har genom sin handlingsförklaring inte kunnat genomföra beslutet att 160 000 flyktingar skall omfördelas:

Jag vill se mycket bättre resultat på EU nivå. Det finns ju ett beslut om att omfördela 160 000 där bara en väldigt liten liten del av det genomförs. Vi behöver en mycket bättre europeisk lösning [...] Se dig omkring i Europa Stefan Löven. Jag tror att vi är minst lika besvikna över hur olika EU-länder stänger sina gränser, hur de vägrar ta sitt ansvar, hur de inte kan svara på hur det kommer sig att människor vägrar ge sig till känna i dem länderna och inte följer de gemensamma regel som finns (Anna Kinberg Batra 2016-10-09)

Anna Kinberg Batra är kritisk till att de gemensamma reglerna som existerar inte efterföljs och bidrar indirekt till att Sverige som följer reglerna tar ett betydande ansvar för de flyktingar som söker asyl i Europa.

4.3 Sammanfattning 2010-2016

Sammanfattningsvis kan det fastslås att retoriken i partiledardebatterna har förändrats mellan åren 2010-2016 till en kritisk retorik. Det är i synnerhet fem punkter som ur ett retoriskt perspektiv förändrats mellan åren 2010-2016. De fem retoriska förändringarna är följande:

År	2010-2014	2015	2016
Fokus- positiv retorik angående invandring	(MP,S,C,L,M,KD)	(MP,S,C)	
Tillfälliga uppehållstillstånd		(L,M,KD)	(MP,S,L,M,KD)
Flyktingar – vara verksam utanför Sverige			(MP,S,L,M,KD)
Flyktingar – vara verksam i Sverige	(MP,S,C,L,M,KD)	(MP,S,C,L,M,KD)	
Fokus – belysa integrations- och migrationsutmaningar			(L,M,KD)

Den första retoriska förändringen inträffade efter det nya ledarskapet från Moderaterna samt Kristdemokraterna under året 2015. I enighet med Liberalerna presenterades förslaget att tillfälliga uppehållstillstånd skulle vara huvudregel istället för permanenta uppehållstillstånd som en form av arbetsmarknadsåtgärd. Det nya förslaget var centralt i retoriken och var delvis ett steg bort från den föregående flyktingpolitiken samt reducerades invandringens positiva effekter i debatten jämfört med perioden 2010-2014. Retoriken under 2015 hade icke förändrats för Centerpartiet gällande integrations- och migrationspolitiken.

I partiledardebatterna under 2016 introducerades en retorisk förändring från Moderaterna, Kristdemokraterna samt Liberalerna som breddade de utmaningarna som integrationen och migrationen stod inför. Till skillnad från perioden 2010-2015 som problematiserade den bristande effektiviseringen till att få nyanlända i arbete som den största utmaningen, presenteras numera värderingar och utanförskap som Sveriges främsta utmaning. En värderingskris gällande jämställdhet som omfattar kvinnoförtryck i förörterna, sexualbrott samt religiösa företeelse att inte ta de motsatta könen i hand. Begreppet ”integration” som under tidigare debatter enbart inkluderade att nyanlända i huvudsak skall uppnå en etablering på arbetsmarknaden vidgades under debatterna 2016 till att omfatta värderingar. En framgångsrik integration inkluderar numera både en etablering på arbetsmarknaden men således att individerna har värderingar som överensstämmer med de rådande värderingarna i samhället. Moderaterna samt Kristdemokraterna är tillsammans med Sverigedemokraterna de partierna som anser att beslutet om den restriktiva migrationspolitiken som skall gälla fram till 2019 bör vara permanent. Centerpartier och Liberalerna anser att beslutet är för restriktivt när de gäller beslutet om kravet på en restriktiv anhöriginvandring. Trots det, stödjer

Liberalerna att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel fram tills en etablering eller deltagande i etableringsinsatser sker. Socialdemokraternas utgångspunkt är att beslutet skall gälla till 2019 och därefter skall ett nytt beslut tas beroende av den rådande flyktingsituationen för tillfället, en utgångspunkt som delas av Miljöpartiet.

Miljöpartiet har under 2016 ändrat sin retorik tillsammans med Socialdemokraterna till att fokus skall vara att hjälpa flyktingar i närområdet, ett argument som är ett resultat av gränskontrollerna samt beslutet om en restriktivare migrationspolitik. Det skulle uppfattas som paradoxalt att argumentera för en generös migrationspolitik i Sverige parallellt med en restriktiv migrationspolitik.

Ur ett retoriskt perspektiv är det således likaväl anmärkningsvärt vad som icke kommenteras under debatterna 2016. Under 2010-2014 betonades invandringens positiva effekter samt att den generösa flyktingpolitiken långsiktigt berikar Sverige. En retorik som reducerades under perioden 2015 och invandringens positiva effekter betonas icke av samtliga partier under debatterna 2016 vilket i den bemärkelsen är en retorisk positionsförändring.

Debatterna under året 2016 betonades att EU:s medlemsländer behöver ta ett gemensamt ansvar samtidigt som Sverige skall hjälpa i närområdet. Det är en retorisk förändring från 2010-2015 som snarare hävdade att Sverige skall vara ett öppet och välkomnande land för de som söker skydd.

5. *Analys*

Retoriken i partiledardebatterna angående områdena integration och migration har explicit förändrats under perioder och i varierad utsträckning från parti till parti. Perioden mellan 2010-2014 rådde konsensus gällande integration och migration mellan de etablerade partierna. Invandring till Sverige under denna period betraktades som nödvändig för svensk välfärd långsiktigt. Invandringen var positiv för den svenska utvecklingen. Trots att det initialt var en utmaning, var det ur ett långsiktigt perspektiv lönsamt. Konfliktytan inom svensk integrations- och migrationspolitik mellan partierna var Alliansens förslag om sänkta trösklar in på arbetsmarknaden medan Socialdemokraternas politiska åtgärd var utbildning för att effektivisera asylinvandrarers etablering på arbetsmarknaden. Det rådde likaledes en konsensus att Sverige skulle vara ett öppet land som välkomnade de asylsökande som sökte skydd.

Under perioden 2015 introducerades förslaget om att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel och som även var inledningen på en ny retorik från Moderaterna, Kristdemokraterna samt Liberalerna. Den retorik samt positionsförändring i integrations- och migrationsdebatten kan vara resultatet av det minskade väljarstöd i valet 2014 som resulterade i att Fredrik Reinfeldt och Göran Hägglund avgick som partiledare för respektive partier, vilket kan ha varit inledningen till partiernas nya inriktning samt strategier. Den retoriska förändringen kan ha orsakats av dessa faktorer ur det perspektivet att den kommande flyktingkrisen som inträffade hösten 2016 hade vid den retoriska förändringen således icke ännu inträffat. En tänkbar förklaring till detta agerande med stöd av Harmel & Jandas integrerade teori som presenteras i studien *An Integrated Theory of Party Goals and Party Change* (1994) kan därmed orsakats av det faktum att Alliansen och i synnerhet Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna fick ett minskat stöd i valet 2014 och förlorade regeringsmakten. De olika partierna kan möjligen ha olika primära mål där exempelvis Moderaterna kan ha röstmaximering som sitt primära mål för att uppnå ett tongivande inflytande i en koalitionsregering. Kristdemokraterna och Liberalerna kan snarare ha regeringsmakten som primära mål och ingå i en koalitionsregering, trots att ett samarbete med Alliansen och Moderaterna inte uteslutande är det enda alternativet för Kristdemokraterna och Liberalerna att ingå i regeringsmakten. Men ett långsiktigt regeringssamarbete med de rödgröna anses som orimligt och skulle riskera det långsiktiga primära målet att vara en del av alliansens regering.

Alliansen hade inför valet 2014 en generös flyktingpolitik och gick likaledes till val på att denna politik skall vara rådande. Fredrik Reinfeldt kan rimligen anses ha personifierat den politiska konsensus som rådde inom integrations- och migrationspolitiken och det uppmärksammade ”öppna era hjärtan” talet stärkte denna bild ytterligare. Den förda politiken resulterade i att Moderaterna i riksdagsvalet 2014 fick en 6.74 % nedgång från det tidigare riksdagsvalet 2010, ett misslyckat

valresultat utifrån premisserna att det primära målet var att röstmaximera och ingå i regeringsmakten (Valmyndigheterna 2014).

Det är rimligt att anta att partiet utsattes för en extrem press både internt och externt till följd av valresultatet 2014. Det faktum att partierna inte enbart förlorade regeringsmakten och ett minskat väljarstöd, ett relativt nytt parti som Sverigedemokraterna utmanade i synnerhet Moderaterna genom att etablera ett stöd bland tidigare moderatväljare och som i riksdagsvalet 2014 valde att rösta på Sverigedemokraterna. Det var 26.2 % av Sverigedemokraternas nya väljare som i riksdagsvalet 2010 hade röstat på Moderaterna (Statistiska Centralbyrån 2016). Enligt Bale (2008) har högerpartier traditionellt sett varit för en restriktiv invandring och därmed är ett rimligt antagande att det fanns en friktion inom Moderaterna redan innan valförlusten 2014 angående vilken integrations- och migrationspolitik som skall vara den rådande. Den interna pressen för en positionsförändring borde rimligen ha förstärkts ytterligare av ett misslyckat valresultat.

Utifrån den integrerade teorins antaganden så var Alliansens och i synnerhet Moderaternas valförlust 2014 en orsak som frambringade intern och extern press till följd av verkningslösa politiska strategier som resulterade i att de primära målen icke blev uppfyllda. Sett ur det perspektivet, erfordrades en förändring av de politiska strategierna som var oundvikliga, för att långsiktigt kunna uppnå de primära målen. Förändringarna överensstämmer med Harmel & Jandas integrerade teori. Kristdemokraterna och Liberalernas primära mål är nödvändigtvis inte att röstmaximera, åtminstone inte i samma bemärkelse som exempelvis Moderaterna, men partierna behöver dock uppnå riksdagsspärren på 4 %. Det primära målet bör således vara att ingå i regeringsmakten med Alliansen, därav är partierna delvis beroende av Moderaternas framgång i riksdagsvalen. En retorisk förändring av Moderaterna men likaväl av andra partier i Alliansen kan vara till fördel sett till Alliansen som helhet, i synnerhet om den retoriska förändringen har en negativ påverkan för Sverigedemokraterna. Den retoriska förändringen kan vara en strategi av Kristdemokraterna och Liberalerna för att långsiktigt ingå i en koalitionsregering med Moderaterna.

I Anthony Downs rationalistiska partiteori (1957) är röstmaximering en central utgångspunkt för att politiska partier skall utforma en politik för att kunna vinna val. Partiernas mål är att attrahera majoriteten av väljarna eller tillräckligt med väljare för att erhålla regeringsmakten och realisera sin politik. Det krävs att partierna har en politik som överensstämmer med väljarnas preferenser. Väljarna är likaledes rationalistiska individer som sannolikt röstar på det parti som kan maximera deras fördelar (Downs 1957). För att applicera Downs rationalistiska partiteori som en orsak till att Moderaterna, Kristdemokraterna samt Liberalerna har förändrat sin retorik gällande integrations- och migrationspolitiken erfordras en djupgående analys angående stödet för en minskad invandring till Sverige.

Enligt SOM-institutet har stödet för att Sverige skall ta emot mindre flyktingar varierat mellan 41 % och 52 % under perioden 2003-2013 (Sandberg & Demker 2014). Trots ett relativt starkt stöd för att Sverige skall ta emot mindre antal flyktingar har icke väljarnas preferenser i den aktuella frågan fått genomslag förrän Sverigedemokraterna röstades in i riksdagen 2010. En tänkbar orsak till att skillnaderna mellan väljarnas preferenser i integrations- och migrationspolitiken och väljarnas faktiska röstande kan förklaras utifrån Downs teori om att väljarna är rationalistiska individer. Väljarna röstar utifrån det som kan maximera deras fördelar. Uppenbarligen har de tidigare väljarna ansett att integrations- och migrationspolitiken har varit av mindre betydelse för dem. Väljarna har eventuellt ansett att skattepolitiken, arbetsmarknadspolitiken o.s.v. har haft en större inverkan över deras liv än integrations- och migrationspolitiken, därav överensstämmer icke väljarnas preferenser med vad de faktiskt röstade på i riksdagsvalet (Down 1957).

I takt med att integrations- och migrationspolitiken upplevdes som allt mer problematisk, övergav de tidigare väljarna de preferenserna att andra politiska frågor var av större betydelse för deras egna fördelar. Istället var det väljarnas preferenser som var kritiska mot den förda integrations- och migrationspolitiken som fick genomslag genom bl.a. att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen vid riksdagsvalet 2010 och sedermera blivit Sveriges tredje största parti i riksdagsvalet 2014 (Valmyndigheten 2014).

En tänkbar grundläggande orsak till att väljarnas preferenser har omprioriterats i betydelse kan vara resultatet av att Sverigedemokraterna kom in i den riksdagen efter riksdagsvalet 2010. Green-Pedersen och Odmalm (2008) framhåller att när ett invandrarkritiskt parti etablerar sig i parlamentet eller riksdagen så kan de föra upp migrationspolitiken på agendan. Detta kan förändra den politiska konsensus som råder mellan de övriga partierna. Migrationspolitiken uppmärksammades och blev därmed mer synlig för väljarna när Sverigedemokraterna röstades in i den svenska riksdagen. Vidare menar Green-Pedersen och Odmalm (2008) att invandrarkritiska partier kan gynnas av att de etablerade partierna inte väljer att föra upp utmaningarna med integrationen och migrationen. Det resulterar i en paradox. De invandrarkritiska partierna gynnas av att deras huvudfråga är på agendan, likaväl som de gynnas om de etablerade partierna icke diskuterar integrations- och migrationsutmaningarna. Det är en paradox som är förenlig med Sverigedemokraternas ökande valresultat.

Det komplicerade valresultatet efter riksdagsvalet 2014 parallellt med att det rödgröna blocket och Alliansen avböjde ett samarbete med Sverigedemokraterna, försvårade för en potentiell stabil regering i riksdagen. Den rödgröna regeringens budget röstades ner i budgetomröstningen 2014 vilket utlöste en regeringskris och i förlängningen utlystes nyval (Protokoll 2014/15:31). Decemberöverenskommelsen förhindrade ett nyval och skulle i praktiken tillåta att den största partikonstellationen i valet kunde regera genom att de övriga partierna skulle lägga ner sina röster.

En minoritetsregering kunde därmed få igenom sin budget i riksdagen.

Decemberöverenskommelsen skulle gälla fram till valdagen 2022 (Socialdemokraterna 2014).

Decemberöverenskommelsen kan vara en politisk strategi för att reducera Sverigedemokraternas kommande valresultat, i enighet med Van der Brug et al. (2014) som presenterar att etablerade partier kan använda tre strategier för att motverka invandrarkritiska partiers valresultat. De två första strategierna är ignorering samt isolering. Decemberöverenskommelsen är ett försök av de etablerade partierna att isolera samt ignorera Sverigedemokraterna genom att bortse från deras valresultat och inte under några omständigheter samarbeta. Moderaterna hade dessförinnan använt denna strategi genom migrationsuppbyggnaden som slöts med Miljöpartiet år 2011, vars utgångspunkt var en mer human migrationspolitik.

Syftet med strategierna är att sända en signal till väljarna att det är meningslöst att rösta på ett invandrarkritiskt parti med motiveringen att de på inga villkor kommer ha ett inflytande över politiken. I bristen på erkännande från de etablerade partierna är förhoppningen att stödet successivt skall minska och slutligen upphöra (Van der Brug et al. 2014).

Decemberöverenskommelsen blev efter en period hårt kritiserad av Alliansväljarna parallellt med att syftet med överenskommelse fick motsatt effekt d.v.s. istället för att Sverigedemokraterna minskade så ökade stödet för dem i opinionsundersökningarna. Det är rimligt att anta att Sverigedemokraternas intensifierade stöd härstammade i synnerhet från Alliansväljare, vilket ytterligare ökade den externa pressen på Allianspartierna.

I likhet med Harmel & Jandas (1994) integrerade teori, hävdar explicit att den externa pressen till följd av ett minskat väljarstöd kan resultera i att politiska partier förändrar sina strategier för att uppnå de primära målen. Decemberöverenskommelsen var en politisk strategi för att långsiktigt uppnå de primära målen, men som snarare fick motsatt effekt och hotade de primära målen. Kristdemokraterna bröt upp överenskommelsen till följd av det minskade väljarstödet och möjliggjorde därmed likaledes för de övriga Allianspartierna att göra detsamma.

Efter att flyktingkrisen i Sverige ägt rum och som resulterade i att gränskontroller infördes samt förslag, och senare beslut om en restriktiv migrationspolitik, inträffade ytterligare en retorisk förändring i partiledardebatten 2016.

Moderaterna samt Kristdemokraterna bedömde att beslutet om en restriktiv migrationspolitik med bl.a. tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel, skulle permanentas efter 2019 (Betänkande 2015/16: SfU16). Liberalerna delade Moderaternas och Kristdemokraternas position att huvudregel skall vara tillfälliga uppehållstillstånd, men att anhöriginvandringskraven var för restriktiva i beslutet som fattades i riksdagen. Argumentet för att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel tills det att de nyanlända etableras på arbetsmarknaden eller är aktiv inom etableringsinsatser, är att det permanenta uppehållstillståndet skall motivera de nyanlända. Detta är

en positionsförändring sett till perioden 2010-2014 vars syfte med permanenta uppehållstillstånd var att lägga grunden för en stabil och god integrationsprocess. Centerpartiets utgångspunkt var dock att permanenta uppehållstillstånd skall vara huvudregel även i fortsättningen. Socialdemokraternas samt Miljöpartiets position gällande om den restriktiva migrationspolitiken skall förlängas efter 2019 beror på hur flyktingsituationen ser ut just då.

Under partiledardebatten efter flyktingkrisen 2016 introducerades betydande utmaningar i integration- och migrationsdebatterna. Den nya kritiska retoriken från Kristdemokraterna samt Liberalerna var de värderingsskillnader som existerade gällande jämställdhet som exempelvis sexualbrott samt kvinnoförtryck i förorterna vilka sammanlänkades med integration och migration. Begreppet integration som under perioden 2010-2015 var synonymt med en etablering på arbetsmarknaden, inkluderade numera likaväl att omfattas av värderingar som överensstämmer med det svenska samhället. Moderaternas retoriska förändring var likaledes att svensk migrationspolitik skall vara i linje med övriga Europas d.v.s. en implicit minskad invandring till Sverige. Vidare belystes de integrationsproblem som existerade i samhället och rimligheten i att nyanlända skall kunna ta del av hela den svenska välfärden.

Den retoriska förändringen mellan 2010-2014, 2015 och 2016 från Moderaterna, Kristdemokraterna samt Liberalerna, som successivt blev ytterligare kritiska mot den svenska integrations- och migrationspolitiken, kan vara en strategi för att påverka Sverigedemokraterna. Van der Brug et al. (2014) framhåller att en strategi för partier att motverka invandrarkritiska partier är att ändra sin politiska position för att konkurrera mot invandrarkritiska partier på ett särskilt område, exempelvis integration och migration, för att återta de förlorade väljarna.

Vidare hävdar Håkansson et al. (2005) att det som karakteriserar ett röstmaximerat agerande är att partier avlägsnar politiska positioner som är impopulära för väljarna och intar positioner som istället är populära hos väljarna. Det kan således vara en strategi för Alliansen att inta en position för en mer restriktiv migrationspolitik vars motiv är att återta de väljarna de har förlorat till Sverigedemokraterna. Detta genom att avlägsna den positionen de intog mellan 2010-2014 och under perioden 2015-2016 inta positioner som var populära hos väljarna, framförallt de väljarna på högerkanten där antalet väljare är begränsade. Centerpartiet som ingår i Alliansen har icke förändrat sin politiska position i integrations- och migrationspolitiken vilket kan vara en strategi för att erhålla de väljarna på högerkanten som är mot en restriktiv migrationspolitik.

Miljöpartiet som ingår i regeringen har realiserat sin förändrade politik genom att införa gränskontroller parallellt med att ha röstat för beslutet om en restriktiv migrationspolitik som skall gälla fram till 2019. Retoriken har likaväl förändrats mellan perioderna 2010-2015 till efter flyktingkrisen 2016 genom att de numera betonar hjälpinsatser på plats i de utsatta områdena.

Det faktum att Miljöpartiet ändrade sina politiska positioner i integrations- och migrationspolitiken för att fortsätta vara en del av regeringsmakten kan, i enighet med Harmel & Jandas (1994) integrerade teori, bero på att partiets primära mål är att ingå i regeringsmakten och för att utforma en acceptans från övriga partier ändrar de sina politiska positioner. Miljöpartiet avlägsnade grundläggande politiska positioner i integrations- och migrationspolitiken för att fortsätta ingå i regeringsmakten, men markerar att positionsförändringen orsakats av yttre påverkan i form av att integrations- och migrationspolitiken skulle skärpas ytterligare om icke Miljöpartiet var delaktig.

Socialdemokraterna som utgör en del av regeringen i samarbete med Miljöpartiet införde gränskontrollerna och beslutade om den restriktiva migrationspolitiken som skall gälla fram till 2019. I motsats till Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har inte Socialdemokraterna i samma utsträckning förändrat sin position bortsett från att integrationen och migrationens positiva effekter icke har förts upp på agendan under 2016. Socialdemokraterna har icke i samma utsträckning som Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna försökt konkurrera med Sverigedemokraterna inom integrations- och migrationspolitiken. Ett rimligt antagande är att Socialdemokraterna i likhet med vad Van der Brug et al. (2014) framhåller som en strategi för att påverka invandrarkritiska partiers valresultat, är isolering och ignorering två strategier vars mål är att invandrarkritiska partier i brist på uppmärksamhet samt inflytande skall successivt upphöra. Det är sannolikt ingen tillfällighet att beslutet som fattades i riksdagen gällande en restriktiv integrations- och migrationspolitik skall råda fram till 2019. Beslutet kommer således att vara giltigt under det kommande riksdagsvalet 2018 och blockerar delvis integration- och migrationsfrågans inverkan på valet till följd av den konsensus som råder mellan partierna i integration- och migrationspolitiken.

Den rådande konsensus som existerade under 2010-2015 gällande vilket ansvar Sverige skulle ta i flyktingmottagandet i Europa har förändrats. Under den perioden anklagades enbart Sverigedemokraterna för att vilja stänga den svenska gränsen. Den retoriska konsensus som rådde under perioden är dock inte intakt med partiledardebatterna 2016, där EU:s bristande ansvar att fördela asylsökande i kombination med att hjälpa i närområdet var i fokus.

5.1 Sammanfattning

Väljarnas preferenser har under perioden 2010-2016 förändrats till förmån för Sverigedemokraterna som i synnerhet tagit väljaren från Moderaterna och alliansblocket. Ignorering samt isolering av Sverigedemokraterna i form av Decemberöverenskommelsen fick motsatt effekt, istället ökade partiet under denna period.

Alliansens valförlust 2014 resulterade i ett nytt ledarskap för Moderaterna och Kristdemokraterna. Det nya ledarskapet tillsammans med Liberalerna introducerade under *våren*

2015 förslaget om att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel. En retorisk förändring mot en mer restriktiv integrations- och migrationspolitik, som kan vara en positionsförändring till följd av det misslyckade valresultat 2014.

Flyktingkrisen inträffade *hösten* 2015 och konsekvenserna blev att gränskontroller infördes, samt beslut om en mer restriktiv migrationspolitik som skall gälla fram till 2019. De politiska besluten påverkade således retoriken i debatterna. Miljöpartiet genomförde positionsförändringar för att långsiktigt ingå i regeringsmakten. Den nya retoriken betonade hjälp i närområdet snarare än en generös migrationspolitik i Sverige.

Efter flyktingkrisen 2016 förändrades Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas retorik ytterligare och introducerade allvarliga utmaningar med integrations- och migrationspolitiken. Begreppet integration breddades till att numera omfatta värderingar, förslag om lägre löner för en snabbare etablering på arbetsmarknaden samt att invandringen till Sverige skulle vara i linje med övriga Europa d.v.s. en minskad invandring.

Denna ytterligare positionsförändring kan rimligen förklaras utifrån att detta är en ny strategi för att vinna tillbaka väljare från Sverigedemokraterna och konkurrerar med Sverigedemokraterna på det området väljarnas nya preferenser befinner sig.

6. *Slutsats*

Syftet med studien samt forskningsfrågorna innefattar att undersöka hur retoriken i integrations- och migrationsdebatterna i tv-sända partiledardebatter i Sverige har förändrats mellan 2010-2015 och efter flyktingkrisen 2016, samt vilka de tänkbara orsakerna kan vara till att det skett en retorisk förändring.

Studien kan fastslå att retoriken i tv-sända partiledardebatter har förändrats mellan 2010-2015 och efter flyktingkrisen 2016. Den centrala retoriken under perioden 2010-2014 från samtliga etablerade partier var att invandringen var positiv och nödvändig för den svenska välfärden. Den positiva retoriken angående invandringen reducerades under perioden 2015.

I riksdagsvalet 2014 förlorade Alliansen regeringsmakten och Moderaterna förlorade i synnerhet väljare till Sverigedemokraterna. Fredrik Reinfeldt avgick och ersattes av Anna Kinberg Batra för Moderaterna samt avgick Göran Hägglund för Kristdemokraterna och ersattes av Ebba Busch Thor. Det nya ledarskapet var inledningen till en ny retorik och politiska positioner beträffande integrations- och migrationspolitiken.

I partiledardebatterna *våren* 2015 presenterade Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna förslaget om att tillfälliga uppehållstillstånd skall vara huvudregel och att invandringens positiva effekter reducerades i debatten jämfört med perioden 2010-2014, vilket var en retorisk förändring från den tidigare migrationspolitiken.

Flyktingkrisen som inträffade *hösten* 2015 påverkade partiledardebatterna under 2016 som karaktäriseras av att retoriken förändrats ytterligare. Den rådande konsensus som var central i retoriken under perioden 2010-2015 om att invandringen var nödvändig för den svenska välfärden och invandringens positiva effekter, var inte inkluderade i debatterna under 2016. De utmaningarna och konsekvenserna som det extensiva asyltrycket medförde samt de integrationsutmaningar som existerade i det svenska samhället var numera central retorik i partiledardebatterna.

EU:s bristande ansvar att fördela flyktingarna mellan EU-medlemmarna resulterade i att asyltrycket mot Sverige blev för svårhanterligt. Ett samarbete inom EU måste komma till stånd i kombination med att Sverige i fortsättningen skall bidra i närområdet. Det är en retorisk avvikelse från de politiska positioner som rådde 2010-2015 vars utgångspunkter var att Sverige skulle ta ansvar för de individerna som sökte asyl. Den retoriska förändringen kan härledas till flyktingkrisen. En annan retorisk position skulle vara paradoxal ur det perspektivet att besluta om en restriktiv migrationspolitik men parallellt argumentera för ett extensivt asylmottagande.

Det kan icke uteslutas att de retoriska förändringar som Miljöpartiet och Socialdemokraterna har gjort gällande integrations- och migrationspolitiken *inte* är till följd av flyktingkrisen som rådde under 2015.

Emellertid kan *icke* Moderaternas, Kristdemokraternas samt Liberalernas retoriska förändring härledas till flyktingkrisen. Den retoriska förändringen från partierna inträffade *innan* flyktingkrisen inträffade i Sverige. Den retoriska förändringen skedde under *våren* 2015 och flyktingkrisen inträffade under *hösten* 2015. Centerpartiets retorik har dock inte förändrats under perioden.

Flyktingkrisen kan dock varit ett *motiv* som tillät partierna att konkurrera med Sverigedemokraterna om en ytterligare restriktiv integrations- och migrationspolitik för att långsiktigt vinna de väljarna som partierna förlorat till följd av den tidigare migrationspolitiken.

En jämförande slutsats mellan perioderna i studien skulle rimligen vara att partierna bortsett från Centerpartiet delvis har använt Sverigedemokraternas retorik men likaledes realiserat deras politik, en politik som de under perioden 2010-2015 skarpt kritiserades.

7. Förslag till fortsatt forskning

Förslag till fortsatt forskning inom detta område med utgångspunkter från denna studien skulle vara att ingående undersöka *varför* och *hur* antalet minuter i partiledardebatt gällande integration och migrationen successivt har ökat mellan perioden 2010-2016. En studie mellan exempelvis 1998-2010 skulle vara intressant ur det perspektivet att det finns individer som över tid upplevt att integrations- och migrationsdebatten varit begränsad. Maud Olofsson svarade följande på om ”De har rätt” och syftade på individer som anser att integrations- och migrationsdebatten inte varit på agendan för de etablerade partierna: *”Ja i viss mån har de ju rätt. Av det enkla skälet av vad som sas förut. Det tar 7 år innan man får jobb i genomsnitt. För kvinnor tar de ännu längre tid. Vi måste ju klara av att se att det inte är okej att bo i Sverige år ut och år in och inte kunna få ett jobb och inte kunna jobba och försörja sig”* (Maud Olofsson 2010-01-31).

Det faktum att det finns individer som upplever att frågan inte har diskuterats av politiker kan vara ett resultat av att integrations- och migrationsdebatten icke har varit på agenda för media. Enligt Sandberg & Demker (2014) har stödet för ett mindre flyktingmottagande varierat mellan 41 % och 52 % mellan perioden 2003-2014. Sett ur det perspektivet skulle det vara intressant att jämföra med vilket utrymme integrations- och migrationsdebatten fått i partiledardebatter mellan 1998-2010 för att undersöka om det har existerat ett ”glapp” mellan delar av befolkningens åsikter och åsikter som sätts på agendan av media.

Ytterligare förslag till fortsatt forskning skulle vara att undersöka om retoriken i integrations- och migrationsdebatten över perioden 1998-2010 har förändrats mellan de etablerade partierna eller om det fanns en konsensus under perioden.

Om det funnits en konsensus mellan de etablerade partierna över perioden 1998-2010 vore det intressant att undersöka vilka konsekvenser och påverkan en konsensus inom integrations- och migrationspolitiken har för inverkan på den svenska politiken.

Referenslista

Bale, T. (2008). *Turning Round the Telescope. Centre-Right Parties and Immigration and Integration Policy in Europe*. *Journal of European Public Policy* 15, 3, s.315–330

Bergström Göran & Boréus Kristina. (2005). *Textens mening och makt*. Hungary: Studentlitteratur

Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Political Action in a Democracy*. New York: Harper & Row

Eriksson, M. (2014) ”Reinfeldt sommartalade i Stockholm”. *Sveriges Radio*. 2014-08-16
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5939422> -
(Hämtad 2016-11-28)

Forsblad, M., & Sundberg, M. (2016). ”Riksdagen klubbade igenom nya skärpta asylregler”. *SVT*.
2016-06-22
<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/riksdagen-klubbade-igenom-nya-skarpta-asylregler> -
(Hämtad 2016-01-07)

Green-Pedersen, C., & P. Odmalm. (2008). *Going different ways? Right-wing parties and the immigrant issue in Denmark and Sweden*. *Journal of European Public Policy* Volume 15, 2008 - Issue 3. DOI: 10.1111/j.1475-6765.2008.00777.x

Harmel, R., & Janda K. (1994) *An Integrated Theory of Party Goals and Party Change*. *Journal of Theoretical Politics* July 1994 vol. 6 no. 3 259-287

Hjelm, Mikael & Lindgren, Simon .(2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Polen: Gleerups

Håkansson, A.,G, Erlingsson., Johansson,K., Mattson, I. (2005) *Politiska partier*. Lund: Studentlitteratur

Jakobson, H. & Vickhoff, A. (2016) ”Nya hårdare asyllagen klubbad i riksdagen”. *Expressen*. 2016-06-21

<http://www.expressen.se/nyheter/regeringen-fick-hard-kritik-for-nya-asyllagen/>
(Hämtad 2016-11-28)

Kristdemokraterna. (2015-10-09). ”Kristdemokraterna lämnar Decemberöverenskommelsen”.

<https://www.kristdemokraterna.se/Media/Nyhetsarkiv/Kristdemokraterna-sager-xx-till-Decemberoverenskommelsen/>
(Hämtad 2016-11-28)

Kristdemokraterna (2015-04-25). Ebba Busch Thor ny partiledare för Kristdemokraterna

<https://www.kristdemokraterna.se/Media/Nyhetsarkiv/Ebba-Busch-Thor-ny-partiledare-for-Kristdemokraterna/>
(Hämtad 2016-11-28)

Malmgren, K. (2015). ”Alliansväljare ratar den politiska pakten”. *Expressen*. 2015-05-28

<http://www.expressen.se/nyheter/alliansvaljarna-ratar-den-politiska-pakten/>
(Hämtad 2016-11-28)

Mellin, L. (2016). ”Flyktingar är den viktigaste politiska frågan”. *Aftonbladet / Inizio*. 2016-11-22

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenamellin/article23959520.ab>
(Hämtad 2016-11-28)

Migrationsverket (2016-11-21) *Rapport om antalet asylsökande:*

<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>
(Hämtad 2016-11-28)

Migrationsverket (2015-10-03) *Rapport om nya boendelösningar:*

<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2015/2015-10-03-Det-kommer-att-behovas-nya-boendelosningar.html>
(Hämtad 2016-11-28)

Moderaterna (2015 01-20). Anna Kinberg Batra ny partiledare för Moderaterna

<http://www.moderat.se/nyhetsartikel/anna-kinberg-batra-ny-partiledare> (Hämtad 2016-11-28)

Naeselius, A. (2014). ”En av tre: Decemberöverenskommelsen är odemokratisk”. *SVT*. 2014-12-30
<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/en-av-tre-overenskommelsen-ar-odemokratisk>
(Hämtad 2016-11-28)

Nannesson, F. (2016) Ekonomifakta. 2016-03-03
<http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Integration/Flyktinginvandring---internationellt/>,
(Hämtad 2016-11-28)

Novus (2016-03-21) *Stort stöd för regeringens flyktingpolitik:*
<http://novus.se/nyhet/stort-stod-for-regeringens-flyktingpolitik/>
(Hämtad 2016-11-28)

Oscarsson, H. (2016). Flytande väljare. *Statistiska Centralbyrån rapport:*
http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/ME0106_2014A01F_BR_ME09BR1601.pdf
(Hämtad 2016-11-28)

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Regeringens budgetproposition 2016 (2016-04-13) *Utgiftsområde 8 Migration:*
<http://www.regeringen.se/artiklar/2015/09/statens-budget-2016-i-siffror>
(Hämtad 2016-11-28)

Ridderstolpe, E. (2015) ”Fridolin om flyktinguppgårelsen: Det är skit”. *Sveriges Radio*. 2015-11-26
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6312342>
(Hämtad 2016-11-28)

Riksdagens budgetomröstning (2014-12-03). *Protokoll 2014/15:31:*
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20141531-onsdagen-den-3-december_H20931/html
(Hämtad 2016-11-28)

Riksdagens beslut (2016-06-21) *Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU16*:
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/tillfalliga-begransningar-av-mojligheten-att-fa_H301SfU16
(Hämtad 2016-11-28)

Sandberg, L. & Demker, M. (2014) ”Starkare oro för främlingsfientliga än för invandring”. *Som-institutet*:
http://som.gu.se/digitalAssets/1487/1487702_071-082-sandberg-o-demker.pdf
(Hämtad 2016-11-28)

Status (2016). Samlade opinionsundersökningar för Sverigedemokraterna
<http://status.st/>
(Hämtad 2016-11-28)

Socialdemokraterna (2014-12-26). *Decemberöverenskommelsen*:
<https://www.socialdemokraterna.se/upload/December%C3%B6verenskommelsen.pdf>
(Hämtad 2016-11-28)

Sveriges Radio (2011-03-03) ”Uppgårelsen ska mota främlingsfientligheten”
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=4380311>
(Hämtad 2016-11-28)

Sveriges Radio (2014-12-03) ”Stefan Löfven utlyser nyval”
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6035961>
(Hämtad 2016-11-28)

Svensson, A., Mattsson, P., & Magnusson, Ö. (2016). ”Ygeman: Uppemot 80.000 asylsökande kan utvisas”. *SVT*. 2016-01-30
<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/tiotusentals-asylsokande-ska-avvisas-2016-01-30>
(Hämtad 2016-11-28)

Valmyndigheten (2014) *Röster i riksdagsvalet 2014*:
<http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/R/rike/>
(Hämtad 2016-11-28)

Van der Brug, W., Fennema, M, Van Heerden, S.C. and S.L. de Lange. (2014). *Not that different after all; populist radical right parties in Western Europe*. European Populism and Winning the Immigration Debate. (pp. 65-97). Stockholm: ELF/Fores.

Öbrink, A. (2015). ”Stadigt ökande väljarmissnöje med Decemberöverenskommelsen”. SVT:
<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/stadigt-okande-valjarmissnoje-med-decemberoverenskommelsen>
– 2015-04-11
(Hämtad 2016-11-28)

SVT – Agenda – Debatterna

Våren 2010-01-31

https://www.youtube.com/watch?v=47TRe6Z_quY (Hämtad 2016-12-02)

Hösten 2010-09-17

<https://www.youtube.com/watch?v=zskdFo3uA64> (Hämtad 2016-12-02)

Hösten 2011-10-10

<https://www.youtube.com/watch?v=0mChBGCVBDS> (Hämtad 2016-12-03)

Hösten 2012-10-07

https://www.youtube.com/watch?v=3Vsg_OKIUsI (Hämtad 2016-12-03)

Våren 2013-05-05

<https://www.youtube.com/watch?v=ZW5HuDQ6mhE> (Hämtad 2016-12-04)

Hösten 2013-10-06

<https://www.youtube.com/watch?v=M2FBAZaegwE> (Hämtad 2016-12-04)

Våren 2014-05-04

<https://www.youtube.com/watch?v=A7A86at4CC0> (Hämtad 2016-12-05)

Hösten 2014-09-12

<https://www.youtube.com/watch?v=6c8n72UmrVI> (Hämtad 2016-12-05)

Våren 2015-05-29

<https://www.youtube.com/watch?v=dD1wzXwd-Jo> (Hämtad 2016-12-06)

Hösten 2015-10-11

<https://www.youtube.com/watch?v=OCa2nEXWaLo> (Hämtad 2016-12-06)

Våren 2016-05-29

<https://www.youtube.com/watch?v=KIP6ZV6qbiA> (Hämtad 2016-12-07)

Hösten 2016-10-09

<http://www.svtplay.se/video/10575557/agenda/agenda-partiledardebatt-9-okt-20-00> (Hämtad 2016-12-07)